

MIHÁLOVITS: AZ ÜNNEPLŐ KOMÁROM

ÉLJENEK A HONVÉDEK!

KÉPES VASÁRNAP

CSEHEK A FELVIDÉKEN

Husz év után visszatért az anyaországhoz az elszakitott Felvidék egy része. Az első elégtétel ez a nemzetnek a háboru nyomán szenvedett elnyomatás sulyos megpróbáltatásai után.

Az öröm és ünneplés napjai elmultak. A Felvidékre visszatért a magyar élet, a hétköznapok munkás élete. Megszünt a brutális elnyomatás, az idegen betolakodottak uralkodni akarása. Hogyan is volt lehetséges, hogy a régi monarchiának ez a nagyravágyó, megbizhatatlan, válságos időkben ellenségesen viselkedő népe hatalmába tudta keriteni a józan szlovákság egy részét. Milyen eszközökkel dolgozott, hogy aláaknázhatta az ezerév óta együtt élő magyar és szlovák nép között a testvéri viszonyt. Azt a hűséget, amely a világháboruban is oly véráldozattal tett tanuságot magyarsága mellett. Tekintsünk vissza a multra és kisérjük figyelemmel ezt a pokoli ügyességgel kieszelt munkát, amennyire annak alattomos módszereit egyáltalán nyomon lehet követni.

*

A csehszlovák egyesülés gondolata az 1900-as években kezdett előtérbe nyomulni. Kisebb sikerü próbálkozás után Masarykban találta meg ez a mozgalom kétségtelenül nagy tehetségü és szivós akaraterejü vezérét. Ő volt az első, aki rendszeres politikai és gazdasági programot dolgozott ki a cseh és szlovák egyesülés keresztülvitelére. Emlékirataiban megirja, mikor fogott hozzá ehhez a munkához. Eleinte csak bátortalanul, elméleti előadásokban érintette, később azonban nagyobb nyilvánosság elé lépett elképzeléseivel. Nem szlovák, hanem cseh fórum előtt vetette fel először a gondolatot. A prágai cseh egyetem tanárainak értekezletén tartott előadást a cseh és szlovák nép politikai egyesitéséről. A gondolat nem talált tetszésre, sőt igen heves ellenzést váltott ki a tanári kar nagyobb részében. Masaryk kollegái arra hivatkoztak, hogy a szlovák nép sorsa befejezett ügy, eldöntötte a történelmi jog, amely ezt a népet az ezeréves magyar államhoz füzi. Masarykot nem kedvetlenitette el az elutasitás, haladt tovább a maga utján. Folytatta a propagandát Csehországban és a Felvidéken egyaránt. Tudta, hogy külföldi támogatás nélkül sose viheti keresztül célját, ezért fokozatosan kiépitette összeköttetéseit a nyugat felé, elsősorban Angliában, Franciaországban és Amerikában, kelet felől pedig erőteljes támogatást kapott Oroszország részéről, amelyben a szlovákság felszabaditóját látta akkoriban. Többször járt kint Oroszországban s a jól kiépitett külföldi összeköttetések támogatásával könyveket, folyóiratokat adott ki angol, francia nyelven, amelyek a Csehszlovák egyesülés eszméjét propagálták a külföldön.

Személyesen irányitotta a felvidéki szlovák nép körében folyó propagandát is. A szlovák nép vezetőivel szoros barátságot tartott fenn és különösen behatóan foglalkozott az ifjusággal.

Intézmények, szervezetek alakultak kulturális és társadalmi külszin alatt, amelyeknek igazi rendeltetése a cseh és szlovák nép politikai egyesitése volt. Párhuzamosan ezzel gazdasági téren férközött közel az egyesités mozgalma a szlovákságho, hogy ilyen módon függő helyzetbe hozva, politikai törekvései szolgálatába állithassa. Tudták, hogy a szlovák nép, amelynek a hazához való hűsége egy ezredév megpróbáltatásai közben edződött meg, a nemzettől való elszakadásra, forradalmi eszmék befogadására nem hajlandók. A gazdasági jólét csábitó kilátásait csillogtatták meg előtte, ha meginog államhűségében és meghódol a nagy szláv eszmék előtt.

Az 1900-as években a cseh nagytőke egyre merészebben vonta érdekkörébe a Felvidék gazdasági életét. Egymásután alakultak cseh pénzen gyárak, ipartelepek. A Felvidék gazdasági életének elcsehesitése fokozatosan kiterjedt a háziiparra is. A Felvidéknek igen fejlett háziipara volt, a határokon tul is ismerték a szövő- és vászoniparát, agyag, vas, fafeldolgozó iparát és számos más ágát a háziiparnak, amelyet a mezőgazdaságilag kevésbé foglalkoztatott szlovák nép nagy szorgalommal üzött. Az itt-ott nehézségekbe ütköző elhelyezésnek a fürge cseh kereskedelmi és szövetkezeti hálózat jött segitségére, piacot teremtett nekik, nyersanyagot és hitelt biztositott részére. A csehszlovák egység agitátorai ott jártak a nép között, minden községben, számontartották gondját, baját.

Igy hatolt be a Felvidék gazdasági életébe a cseh nagytőke segitségével az államellenes szláv propaganda, az ipar, a vállalkozás és a hitelszervezeteken keresztül magához ragadva a szlovák nép politikai irányitását.

Közben kitört a világháboru. Masaryk külföldre készült, hogy ott folytassa tovább a munkát, müve betetőzésére. Rajtakivül volt még néhány tagja az osztrák parlamentnek, akik tudtak szándékairól és akikkel készülő akcióit megbeszélte. Főleg Antonin Hájn-ra számitott ezek közül. Mielőtt kiutazott volna, még nem tudta milyen konkrét javaslattal lépjen a szövetséges hatalmak elé. Hájn-nal tanácskozott erről, aki, mint Masaryk emlékirataiban elmondja, összeköttetésbe lépett egy vezérkari tiszttel a volt osztrák-magyar hadseregben. Őt kérte fel, rajzolja meg nekik a leendő Szlovákia uj határvonalát, amelyet etnografiai és sztratégiai okokkal alá lehet támasztani. A vezérkari tiszt hozott neki egy katonai térképet, amelybe be volt rajzolva az elképzelt Szlovákia határa. Masaryk ezt a térképet magával vitte külföldre. Azt irja, ez a határvonal majdnem azonos azzal, amelyet a békekonferencia 1919-ben megállapitott.

Hogy az ismeretlen vezérkari tiszt térképétől a békekonferenciáig mi történt, az külön fejezete Magyarország trianoni tragédiájának, amely éppoly tanulságokkal szolgálhat nekünk a jövőre, mint az a propaganda, amelyet Masaryk és társai szinte akadály nélkül folytathattak a Felvidéken az ezeréves Magyarország szétbomlasztására.

Kemény Ferenc.

CSALLÓKÖZ

A mai ember annyit tud a Csallóközről, ha jól utánanéz, hogy a Duna legnagyobb kiterjedésü, Pozsonytól Komáromig huzódó szigete, kereken 100.000 lakosa van és három vármegye, Pozsony, Győr, Komárom osztozik a 84 kilométer hosszu és átlagosan 30 kilométer széles területen. Ezenfelül még azt is meg lehet tudni róla, hogy kitünő gabonatermő vidék, jómódu emberek laknak rajta és a legnépesebb helységei Somorja, Dunaszerdahely és Gúta. A nevét onnan kapta, hogy a Duna Pozsony alatt több ágra is oszlik és ember legyen a talpán az a hajós, aki el tud igazodni a sok vizi ut között, amely szinte csalogatja a hajóját a tévutakra.

Ennyi valóban tökéletesen elég lehet Csallóközről annak, aki sem azelőtt nem járt azon a vidéken, sem ezentul nem akar ellátogatni, mondván, hogy nagyon kiesik a forgalomból. Aki azonban mégis vesz magának annyi fáradságot és közelebbről is megnézi, mi is van odabenn a Csallóközben, az nem bánja meg, mert olyan magyar vidéket és olyan magyar embereket ismer meg, akik a 20 esztendő minden keserüségét és minden magyarellenes törekvéseit ugy rázták le magukról egyetlen nap, sőt egyetlen óra alatt, hogy már csak az találhatja meg a nyomát a cseh uralomnak, aki nagyon utánanéz. Aki pedig most látogatott el a Csallóközbe, amikor a nagy átalakulás, helyesebben a nagy visszatérés végbement, elsősorban azon a hallatlan merészségen vagy bárgyuságon csodálkozik, hogyan hihették még a legsovénebb csehek is, hogy ezt az érzéseiben, gondolkozásaiban és szokásaiban annyira szinmagyar vidéket valaha is elcsehesitik, vagy legalábbis elidegenitik a többi magyartól.

Csallóközt a néprege szerint Aranykertnek nevezték. A néphit szerint ide jártak a tündérek mulatozni, itt, a Duna szinte megszámlálhatatlanul sok kisebb-nagyobb szigetén ütötték fel tanyáikat, itt járt hajdan maga Tündér Ilona is, aki hattyu képében uszkált a Dunán. Csodálatos fény és pompa volt a tündérek vizi palotáiban, arany és drágakő mérhetetlen mennyiségben csillogott a tündérkertekben, aranyalmák csüngtek a fákon. A tündérek királynőjükkel együtt az illésházi réven át jártak a Csallóközbe. Illésházán még mindig áll egy hatalmas nyárfa, amely a néphit szerint annak a nyárfának az ivadéka, amely alatt a tündérek asztala állott. Az asztal állandóan roskadásig meg volt rakva minden jóval, inyenc falatokkal és a tündérek mindenkit vendégül láttak asztaluknál, aki arra vetődött. Talán még ma is tartana ez a csodálatos aranyélet Csallóközben, ha egy goromba, faragatlan idegen — csallóköziről ilyesmit fel sem lehet tételezni — meg nem sértette volna a tündéreket. Annyira szivükre vették a gorombáskodást, hogy elhagyták az Aranykertet.

Eddig tart a népmese, de a csallóköziek nem nyugszanak bele egykönnyen, hogy mindez a gyönyörüség csak mese volt. Az illésházi révész rozzant kompján ma is ott fityeg egy jókora patkó. Ez nem szerencsejelvény, hanem a csallóköziek hite szerint ez volna a bizonyiték arra, hogy a tündérek valóban a Csallóközben laktak, mert amikor eltávoztak, emlékül egy aranypatkót adtak az illésházi révésznek, aki utoljára vitte át őket a Dunán. A további kézzelfogható bizonyiték a tündérek mellett szerintük az, hogy az egész országban Csallóközben van a legtöbb árvalányhaj, amely tudvalevőleg a tündérek elhullajtott aranyszőke hajából származik. Akinek pedig mindez nem elég bizonyiték, az menjen ki Csallóközaranyos községben a Dunapartra és ott keressen az iszapban aranyat. Még mindig találni csillogó arany porszemeket, pedig már egész generációk kutattak itt arany után és voltak, akik szerencsés kézzel turták a parti fövenyt.

A tündérek eltávoztak az Aranykertből, a Csallóközből. Velük együtt eltünt a fákról csüngő aranygyümölcs és eltünt az a gondtalan boldogság, amely ma már kizárólag a tündérmesékben található. Ma már alig valaki kutat arany után a Csallóközben. Van azonban arany ezen a vidéken, ha nem is a fákon, meg az iszapban. Minden esztendőben valóságos aranytengert ringat a dunai szél a csallóközi buzaföldeken. Ez a remek aranykalász volt a magyarázat, miért ragaszkodtak annyira a csehek a Csallóköz birtoklásához, amikor semmiféle jogcimük nem volt hozzá. Csallóköz népe igazi ősmagyar, alig van az országban még egy olyan terület, ahol annyi ősi magyar település volna, mint itt, a Duna szeszélyesen kacskaringós ágai között. Elég utalni Somorja, Dunaszerdahely és az alig párszáz lakosu Gutor ősi templomaira és egyéb ősmagyar emlékeire, maga a nép pedig annyira igazi magyar, hogy nem fogott rajta semmi erőszak, semmi elnemzetlenitő igyekezet, megmaradt érzésében, nyelvében és szokásaiban annyira magyarnak, mint az ősei voltak. Aki igazi magyar házakat és igazi magyar embertipusokat akar találni, az menjen pár napra a Csallóközbe. Megtalál ott mindent, ami magyar, megtalálja még a tündérmesében szereplő örökké teritett asztalt is, amely mellett minden vendéget szivesen láttak. Ez a teritett asztal nem a mesében élt és eltünt rege, hanem élő valóság, sőt valószinü, hogy a tündérmese alapjául is ez szolgált.

Csodálatos vidék a Csallóköz annak, aki nem sokat járt a vizben bő vidékeken. A Duna némely helyen négy-öt ágban is folyik, kisebb-nagyobb csatornák kötik össze az egyes ágakat, ugyhogy soha sem lehet tudni, hol akad tekintélyes folyóviz az ember utjába. Igazi termőkert az egész hatalmas sziget és ha ma nincs teljesen és gazdaságosan kihasználva ez az istenáldotta termőföld, annak csak az az oka, hogy a csallóközi magyarok nem akartak idegeneknek termelni. Megelégedtek annyival, amennyi maguknak kellett és várták a jobb időt, amikor majd ujra a magyar testvérek számára arathatják le a csallóközi aranykalászokat. Hivatalos megállapitás szerint ugyan a csallóközi föld minősége nem olyan jó, mint az Alföld egyes részein, vagy éppen a Bácskában, de a rengeteg viz biztositja a termést még a kifejezetten száraz esztendőkben is.

Ha lehet fokozatokat megállapitani abban, hogy hol fogadták nagyobb örömmel, lelkesedéssel és testvéri szeretettel a magyar honvédeket, akkor elsősorban Csallóközt kell emlitenünk. Nem lehet sohasem elfelejteni azt a felemelő pillanatot, amikor a felszabadulás legelső perceiben százan és százan rohamozták meg a hidépitésnél dolgozó katonai kompokat és amikor átértek velük a Duna tulsó partjára, a szabad magyar földre, valamennyi csallóközi térdreborult és ugy énekelte a Magyar Imádságot.

Csallóköz népe hazatért. Sok munka vár rájuk, mert a tündérek Aranykertjét alaposan kifosztották és tönkretették a bitorlók a 20 év alatt. Nemcsak az embereket sanyargatták, nemcsak a magyarságukat akarták elvenni tőlük és nemcsak a terményeiket és pénzüket rabolták el, hanem magát a szigetet is a legnagyobb veszedelembe sodorták. A magyar kormányzat annak idején, még a nyolcvanas esztendőkben megépitette a sziget körül a védőgátat, hogy az árviz ne boritsa el az alacsonyan fekvő vidéket. Ezt a gátat most a csehek erőditésnek használták fel, ebbe épitették bele a magyar part felé néző ágyu-állásaikat és betonerődjeiket és ezzel annyira megrongálták a töltést, hogy ha most jönne egy nagy árviz, a Csallóköz védőmüvei aligha tudnának ellenállni. Olyanok ezek a betonerődök és fedezékek a hatalmas védőgátban, mint az óriási sebhelyek, amelyek gyógyitásra várnak. Már folyik is a gyógyitó munka és ha kész lesz, akkor eltünik az utolsó rossz emlék is, amit a bitorlók két évtized után maguk után hagytak.

Csallóköz népének azonban most már érdemes dolgozni. Ujra itthon vannak, ujra szabad magyarok valamennyien és bizonyos, hogy nemsokára a Csallóköz ujra a mesék tejjel-mézzel folyó tündérkertje, a boldogság szigete, Magyarország Aranykertje lesz.

Szerelemhegyi Ervin.

Csallóközi gyerekek kosarakkal vitték az őszirózsát a bevonuló honvédek elé.

KOMÁROM ÉS A CSALLÓKÖZ

Utlevél nélkül, megkönnyebbült, lidércnyomástól felszabadult lélekkel megyek a Csallóközbe, meg a Felvidékre. Már látszanak a komáromi templomtornyok s a hídfeljáró előtt a magyar őrség kézemeléssel megállást jelez. Felmutatom az utazási igazolványt, utána egy *mehet* intés és egy pillanat mulva a város belső utcáiba érünk.

Igazában szemlélődni csak gyalogosan tud az ember. Tegyünk hát egy sétát a városban, nézzük meg, változott-e és mennyit változott a város külső arculatja. Elsősorban meglep az, hogy az utcák neveit jelző táblák nem ujak, hanem a régi magyar világból valók. Ugy hallottam, hogy ezeket a táblákat egy magyar városi tisztviselő dugta el annak idején és szedte elő most rejtekhelyéről, a bevonulás első napján felrakatva régi helyükre. Az utcák élénkek, nagy az autó-, kocsi- és gyalogos forgalom, a katonai parancsnokság előtt pedig egész autótábor áll. Megindult a hivatali élet, ugyszólván mindenkinek akad valami elintézni való ügye, ha más nem, utazási igazolvány kiállitása iránti kérelme. A nagykiterjedésü piac forgalmas, egyhelyütt kétaraszos szoknyáju izsai asszonyok árulnak csirkét, tojást, amott gutaiak sóskát, spenótot és paprikát, csak a számolás megy kissé nehezen a csehkorona után pengőben.

— Maj' megszokjuk — mondja egy mosolygó fiatal keszegfalusi hajadon —, nekem van is már egy káplár-tanitóm, akitől otthon leckét szokok venni a pengőszámolásból.

— Ugy vélem, hogy lakzi lesz a számolásnak vége — mosolyog egy aranyosi öreg gazda.

Alig hangzik el a déli harangszó, máris megtelik a központi fekvésü vendéglő, a katonai parancsnokság és helyőrség tisztjei, tisztviselők és vidéki birtokosok barátkoznak a fehér asztal mellett.

A délután már csendesebb, de viszont este a korzó — ha nem is világitás dolgában, de népesség tekintetében vetekszik a pestivel. Vidám kacagást hallani mindenfelé, nem fenyeget már a cseh rendőrség gumibotja, amit még a magyar katonaság bevonulása előtti napon is működésbe hoztak itt a cselákok egy utcai csoportosulás szétoszlatására. Nyugodtak és elégedettek az emberek, mert magyar szivvel, szeretettel intézik itt a lakosság sok apró gondját, baját.

Körüljártam kissé a Csallóköz belső vidékét is. A Duna töltésén mentünk autóval befelé a szigetbe az Alsó-Csallóközi ármentesitő társulat igazgatóhelyettesével. A töltés belső oldalán lőállásokat ástak a csehek, ezeket döngölve tömik be a társulat napszámosai.

A damazérkarcsai határban egylovas ekével szánt egy nagybajuszu magyar. Odaszólok neki a lovára mutatva:

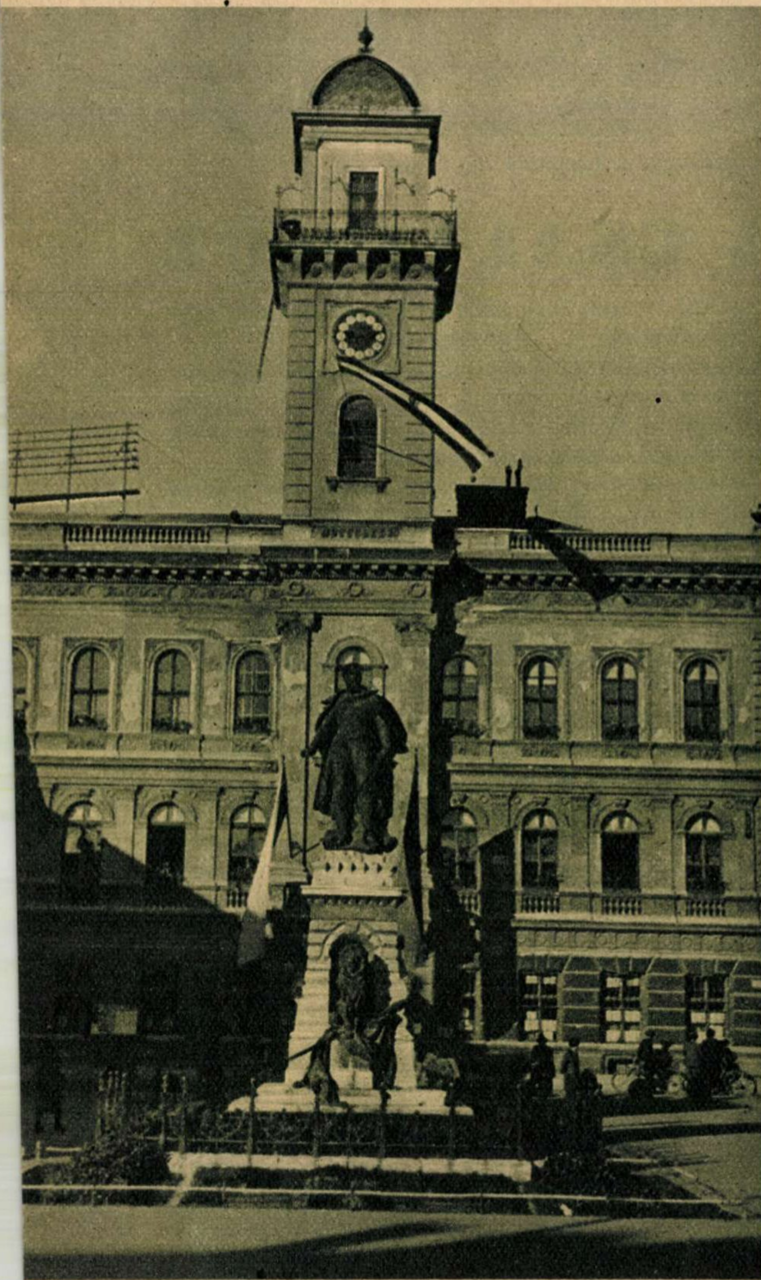
— A másikat a csehek vitték el?

— Azok, tekintetes ur, hogy a rossz nehézség törje ki őket, ahol vannak — és eme jókivánság nyomatékául oldalvást nagyot sercint a foga közül.

Azt mondják a csehek által elbocsátott és a fel-

Komárom.
Alsó kép: a fellobogózott komáromi városháza.

szabadult magyar területre való magyar katonák, hogy még a lovak is sokat szenvedtek a cseh katonaságnál. Őrült tempóban hajszolták őket az ágyuk előtt, az izzadtságtól gőzölgő állatokat azonban a megállásnál nem takarták le, nem tisztitották meg és igy sok megrokkant és elpusztult belőlük. Ugy hiszem, a damazérkarcsai magyarnak sincs sok reménye, hogy a lova épen visszakerül a párja mellé. Nagyon sok gazdát ért ilyen kár, pedig épen elég baj az is, hogy a felső Csallóköz Pozsony kiesésével elvesztette a felvevő piacát. A Csallóköznek tulnyomórészben kisbirtokos lakossága ugyanis a kalászos növények termelése helyett főleg a háboru és az azt követő elcsatolási időtartam alatt a nagyobb termelési hozamot és hasznot hozó kerti élelmezési növények termelésére, továbbá baromfitenyésztésre, tojáskereskedésre és tejtermelésre rendezkedett be, aminek a piaca Pozsony volt. Ezidőszerint főleg a tejnek, mint romlandó terméknek értékesitése a fő probléma. Somorján a járási hivatalban egymásnak adják a kilincset a tejtermeléssel foglalkozó tanácstalan gazdák és asszonyok és ezeknek itt a csehek által nyugdijazott árvaszéki ülnök, jelenleg szolgabirói teendőket végző bacsfai birtokos, szeretettel és szivesen bocsátja rendelkezésükre az ementáli sajt készitésének sajátmaga által is kipróbált receptjét.

*

Megállapithatom végül, hogy a magyar vendégszeretet a csallóközi urakból a huszévi rabság alatt sem halt ki. Komáromban, Nyéken, Somorján a régi békevilágra emlékeztető traktákban volt részem, a házigazdák és háziasszonyok szivesláttása pedig nem ismer határt e téren. **Nyéki Méhes Mózes.**

CSALLÓKÖZI NÉPSZOKÁSOK

Valamikor régesrégen „aranykert" volt a neve...

Aranytól, gyémánttól ragyogott minden Csallóközön. Ide jártak szórakozni a tündérek és Tündér Ilona, mint a hattyu uszkált a kanyargós, ezer apró szigetecskét körülölelő Dunán.

A csallóközi aranykornak régesrégen vége már. Nemcsak az arany fogyott el, de lekoptak még azok a díszes, vertezüst pitykegombok is, amelyek valamikor minden valamirevaló csallóközi magyar „mándliját", dolmányát díszitették. A mai csallóközi férfiak egyszerü, sötétszinü ünneplőjén nem akad semmi dísz, még az asszonyok, leányok öltözékén is alig akad valami kis csipke, vagy himzés-cifraság.

De az egykori aranykor emlékét mégis hiven őrzi egy máig is élő, igen különös népi mesterség, az „aranyászás".

Sokat fárad a vadász,
Ritkán száraz a halász,
Mindig vizes az aranyász.

Igy tartja egy csallóközi népies mondóka és ez a pár naiv sorocska, a nép költői erejével, többet árul el erről a látszólag szép és irigylésreméltó mesterségről, mint egy tudós tanulmány sok hosszu fejezete.

Mert nehéz, keserves mesterség manapság az aranyászás. A vadásznak is, igaz, sokat kell fáradnia, de marad ideje bőven a pihenésre, amikor kiélvezheti a gazdag zsákmány örömeit. Nehezebb a sora a halásznak, aki csak ritkán tarthat „száraz" napot, ünnepnapot, ha meg akar élni a mesterségéből. De mindannyiuknál nehezebb a sora az aranyásznak, akinek nincs se éjjele, se nappala, se ünnepe. Egész nap ott áll vizesen a Duna enyhe kanyarjában és meri, szüri a mederből a homokot, amelyben itt-ott ha csillog egy-egy szemecske arany. Nem is csoda, ha ma már alig üzik egypáran ezt az ősi mesterséget.

A csallóközi magyarok életformái hiven őrzik az ősi hagyományokat. Községeik, falvaik a legrégibb magyar települések közül valók. Hiszen ha igaz, *Nagymegyer* község például a hét vezér egyikétől, *Megyertől* kapta a nevét. *Nemesócsán* pedig alig egy-két évtizede találták meg az ősi magyar temetőt. Az ősi, a hagyományos itt mindenekfelett való egyszerüséget jelent, alkalmazkodást a kőben, fában szegény, árvizektől gyakran látogatott mély sikság táji sajátosságaihoz. A csallóköziek házaikon, butoraikon, használati tárgyaikon alig alkalmaznak díszt, mintát, cifraságot. Egyes épületeken még ma is láthatók az ősi építkezés szerkezeti kezdetlegességei. Sok helyütt előfordul, hogy a tetőgerendát a házon kivül tartja a villás támasztó gerenda. Mintha attól tartanának, hogy a Duna szennyes, fekeveszett hullámai egyszer ugyis elvisznek magukkal mindent, nem érdemes tartósan, díszesen megcsinálni semmit.

Népszokások változatosságában, szinességében, mélyértelműségeiben ellenben nem maradnak hátrább a néprajzilag egyébként érdekesebb magyaroknál.

Népi szokásaik az élet három „szüksége" körül, a keresztelés, a lakodalom és a temetés körül alakultak ki. A kereszteléskor hiven elviszik a „komatálat" és a komaasszony bőségesen gondoskodik az ujszülött anyáról, a temetéskor változatos rendü tort csapnak, de mindennél érdekesebb a csallóközi hetedhét országra szóló lakzi.

A lakzira már hetekkel előbb készülnek. Vőfélyek járnak körbe a faluban, mint „hivogatók", ők hivják meg a rokonságot, ismeretséget a nagy családi ünnepre. A lakodalom napjának reggelén a vőlegény és a násznagyok muzsikaszóval vonulnak fel a menyasszony háza elé. A násznagy kikéri a menyasszonyt és innen a vőlegény a násznagyokkal, a menyasszony a koszorusleányokkal hangos kurjongatás, muzsikaszó és pisztolydurrogatás mellett vonul fel az esküvőre.

A lakodalmas háznál nagy eszemiszom várja a vendégsereget. A menyasszony ül az asztalfőn a koszorusleányok és a násznagyok körében. A vőlegény számára csak egy másik asztalnál jut hely. A fogások között megjelenik a szakácsné és tüztől megégett, bekötött kezére hivatkozva „kásapénzt" kér a vendégektől. Ha finom volt az ennivaló, kap is bőségesen jutalmat.

Evés után az egyik vőfély táncra kéri a menyasszonyt. Persze kosarat kap, mert előbb a koszorusleányokat kell végigtáncoltatni és különben is a menyasszonyhoz elsősorban a vőlegénynek van jussa. Éjféltájban érkezik el ennek az ideje. A menyasszony fejéről leveszik a koszorut, felteszik rá a főkötőt és igy adják át a vőlegénynek. Sok helyütt a menyasszonyt négy-öt másik leánnyal együtt földig letakarják, a vőlegénynek kell kitalálni, hogy a letakart alakok között melyik a menyecske. Van persze nagy mulatság, ha az ujdonsült férj nem akad rá rögtön a párjára.

A másnapig, sőt néha másodnapig tartó mulatság Csallóközben is a „menyasszonytánccal" kezdődik. Mindenki boldogan fordul egyetkettőt a menyasszonnyal és boldogan fizet a szórakozásért. Mert a menyasszonytáncért fizetni kell „bölcsőrevalót" vagy másutt „pólyakötőre valót"...

Még egy érdekes ősi népszokást őriznek Csallóközön: a legénybiró választást. A legénybiró nagyszombattól nagyszombatig viseli tisztét és ezalatt valóságos birói tisztet is betölt, elintézi a legények közötti összetüzéseket. De igazi hivatása a szórakozások és mulatságok rendezése. A legénybiró szentgyörgynapi mulatságát a leányok pünkösd hétfőn adják vissza, akkor választják meg a pünkösdi királynét, vagy ahogy Csallóközön mondják, a „palatinusnét", a legutóbb férjhez ment leányok közül. A palatinusné nyitja meg azután a táncot a férjével és ő gyüjti össze a mulatozóktól a mulatságra szánt pénzt.

Ha nem csalódunk, a csallóközi legénybirók és palatinusnék a legközelebbi Szent György napon és pünkösd hétfőn olyan mulatságot rendeznek, amilyen husz éve nem volt Csallóközön...

(mja.)

Megjöttek a magyarok.

A FELVIDÉK MAGYAR IRÓI

Hogy magyar-e a Felvidék, nemcsak a hatalmi szó, hanem tizmillió sziv boldog összedobbanása a napokban eldöntötte már. Az alábbi vázlatos vizsgálat arról, mit nyujtott Észak-Magyarország irodalmunknak, nem is felesleges ujabb bizonyitékokat keres, csak egy ünnepi pillantást vet a Felvidék iróira, költőire. „Gyümölcseikről ismered meg őket", mondja az Evangélium s van-e izesebb és hivebb gyümölcse egy tájnak, mint a költők, akik benne sarjadtak?

Érdekes véletlen, hogy a legelső, Felvidéken iródott magyar versek egyike: *Bornemisza Péter protestáns prédikátor* verse, ma époly időszerü, mint négyszáz évvel ezelőtt. Mintha napjaink valamely még mindig elszakitott magyarjának szivéből szólna. Vagy a történelmi helyzetek ismétlődése nem is egészen véletlen? „Jó Husztnak várában" 1560 táján Bornemisza ezt pengeti lantján:

Siralmas énnéköm te tüled megválnom,
Áldott Magyarország, tőled eltávoznom;
Vajjon s mikor leszön jó Budában lakásom!
Az Felföldet birják az kevély nimötök,
Szerémségöt birják az fene törökök.
Vajjon s mikor leszön jó Budában lakásom!

Szegény husztiak (s velük együtt szegény pozsonyiak és nyitraiak), akik még mindig odaát rekedtek: vajjon s mikor leszön jó Budában lakásuk?...

Balassa Bálintot, Bornemisza Péter tanitványát már egyenesen a Felvidék nevelte fel. Első igazi lirikusunk ott töltötte élete javarészét. *Kékkő* vára, ahol valószinüleg született, Selmec vidéke, amelyhez kalandjai emléke tapad, Pozsony, ahol táncával elragadta az udvart, sőt a liptómegyei Hybbe, ahol tetemei pihennek: mind nevét idézik.

Amint tehát a XVI. században a magyar irodalmi élet megindul, a Felvidék azonnal résztvesz benne. Azóta is alig van területe, amelyhez magyar költő életének egy-egy darabja ne tapadna. A világháboru alatt kis piros zászlókat tüztünk a térképen a helyekre, ahová seregeink eljutottak. Ha Magyarország térképén hasonlóan jelölnénk a pontokat, ahol magyar iró élt és dolgozott valaha, alighanem kiderülne, hogy iróink Észak-Magyarországot sürübben szállták meg, mint, a Dunántult kivéve, hazánk bármely más területét. Nincs szükségünk rá, hogy kapzsiak legyünk. Az olyan felületes vonatkozásokról, mint hogy például Petőfi átutazott Pozsonyban s Kölcsey ott mondta el legszebb szónoklatait az országgyülésen, épp gazdagságunk tudatában, esetleg le is mondhatunk. Ne beszéljünk ezuttal azokról az iróinkról sem, akik nem voltak a Felvidék gyermekei, csak képzeletük szinteréül használták városait. De Reviczky Gyula Pozsonyban kapta ifjusága legmélyebb benyomásait. Itt tanult s itt volt szerelmes; az itteni ligetben irta első verseit. Itt járta az evangélikus teológiát a világháboru költője, Gyóni Géza. Itt szerezte meg műveltsége alapjait Schöpflin Aladár. A pozsonymegyei Szencen született a zsoltárforditó tudós csavargó, Molnár Albert. Nagyszombatban működött s alapitott egyetemet és nyomdát Pázmány Péter; száz év mulva itt tanult báró Amade László s igazgatta a nyomdát Faludi Ferenc. Nyitrán ringott a lánglelkü Prohászka Ottokár bölcsője. A nyitramegyei Szakolcán irta Peleskei Nótáriusát Gvadányi József, a jókedvü tábornok, s később a „végek" bus hangulatáért itt vigasztalta magát a végtelenséggel Juhász Gyula. Nyitramegyében van Szenic is, ahol Komjáthy Jenő polgári iskolai tanárt és költőt szintén a kozmosz érzése töltötte el állandó ujjongással. Czuczor Gergely bencés paptanár, a szabadságharcos Riadó költője, a nyitramegyei kis Andód gyermeke. A szomszédban van Vitkóc, ahol szegény Reviczky kezdte nyomoruságos életét. S talán ne hagyjuk ki Nagyapponyt sem, ahol Miklós Jenő, a „Mókuska" cimü vigjáték szelid poétája született.

Közép-Szlovenszkón — ahol megint nyugatról keletre haladunk — az „embarras de richesse" fog el. Léváról származott Bányay Kornél, a néhány éve elhunyt tehetséges lirikus, s onnan jött Féja Géza, a falukutatás ismert uttörője. Komáromban kezdte szőni álmait Jókai Mór s ott szitta be lelkes nemzeti érzését Beöthy Zsolt. Érsekujvárról került ki Kassák Lajos. Sajó Sándor Ipolyság szülötte, az irredenta költészet egyik legszámottevőbb lirikusa. Losoncon van eltemetve gróf Ráday Pál, Rákóczi kancellárja s vallásos érzésü versek szerény költője, az ottani református paplakásban nyerte műveltsége alapjait Kármán József, s a református temetőben nyugszik Sükey Károly, tanár és költő, az 1848-as ifjusági mozgalmaknak dadogásáról és bátorságáról emlékezetes részvevője. A szomszédos Fülekhez gróf Koháry István neve tapad, az alsósztregovai völgy fölött, ahol Az ember tragédiája költőjének egyik őse már a 17. században is verselgetett, Madách Imre szelleme lebeg. Ez már a palócság hazája. Ezen a földön, a közeli Szklabonyán (Mikszáthfalva) született Mikszáth Kálmán, aki mindmáig a legnagyobb gazdagsággal s a legtöbb bájjal és költészettel rajzolta meg a Felvidék furcsa alakjainak: tréfás és babonás tót atyafiainak, szelid palócainak, urhatnám kisnemeseinek életét. Lisznyay Kálmán palóc verseiben, mi tagadás, csak a tájszólás és a néprajzi vonás több, a poézis kevesebb. Gömör megye talán még Nógrádnál is gazdagabb irodalomtörténeti vonatkozásokban. Krasznahorka és Murány várában cifrázta fel valaha mitológiai sallangokkal az ő „vénuszi" urasszonyának házasságát Gyöngyössi István. Rimaszombatban született, majd különböző gömöri falvakban, Kelembéren és Hanván lelkészkedett Tompa Mihály. Arany János sirverse szerint ma is ott hallgatja a virágok regéit. A rimaszombati református gimnázium diákjai voltak Mikszáth Kálmán, Kiss József és Pósa Lajos. Hagyjuk Selmecbányát, ahol Petőfi, majd Mikszáth diákoskodott, Besztercebányát, ahol a XVIII. század nagy történésze, Bél Mátyás, később pedig a pogány magyar mitológia buvárlója, Ipolyi Andor működött, Körmöcbányát, melynek levéltárában a legrégibb magyar virágénekre bukkantak, s a Szepességet, amelyet Jókai és Krudy képzelete varázsolt mély hangulattal teljes költői tájjá. Ne hivatkozzunk a Tátrára sem, noha Bartók Lajosból és Tóth Árpádból (Svedlér) néhány szép költeményt váltott ki. Ezeknél mélyebb kapcsolatai vannak a Felvidéknek a magyar irodalomhoz.

A Felvidék keleti része sem marad irói számában a nyugati és a középső rész mögött. A zemplénmegyei Széphalmon nem kisebb valaki töltötte élete legmunkásabb évtizedeit, mint Kazinczy Ferenc, Kohányban pedig Fáy András, a „haza mindenese" született; Ladoméron ringott egyik legfinomabb irodalomtörténészünk, Riedl Frigyes bölcsője, Munkács csak várbörtönével irta be nevét irodalomtörténetünkbe. Ott raboskodott és verselt évekig gróf Koháry István, Fülekvár ura és később Kazinczy Ferenc. Ungváron szenvedett valaha Dayka Gábor, a fiatalon elhunyt finom pap-

költő, s később itt lázadozott Szabó Dezső. De a legtöbb irói név Kassa és Eperjes nevéhez füződik. Mert Kassa nemcsak Rákóczi városa. Ott telepszik le élete végén Tinódi Lantos Sebestyén s ott folytatja hitvitáit Pázmány Péter ellen az erasmista Alvinczi Péter. Kassán főispánkodik báró Orczy Lőrinc, s működik egyugyanazon időben, II. József alatt az ujjászülető magyar irodalom három nevezetes munkása: Baróti Szabó Dávid paptanár, Bacsányi János kishivatalnok és Kazinczy Ferenc tanfelügyelő. Itt inditják meg együtt az első magyar irodalmi folyóiratot, a Magyar Muzeumot, majd Kazinczy egymagában az Orpheust. Az a nemes városi kultura, mely e városban századok óta otthonos, nyomta rá bélyegét legkésőbbi irószülöttjének, Márai Sándornak egyéniségére is. Eperjesnek, melynek falai közt báró Eötvös József birói gyakorlatot folytat s mely később három tudóst: Greguss Ágostot, Pulszky Ferencet és Berzeviczy Albertet adja a magyar műveltségnek, irodalomtörténetileg legfontosabb korszaka a mult század 4. és 5. évtizede, mikor kollégiuma neveltei: Kerényi Frigyes, Vahot Sándor, Sárosy Gyula, Szemere Miklós és Szakáll Lajos egész költői iskolát alkotnak, egy iskolát, melyet a csiszolt izlés s egyben a nép iránti érdeklődés jellemez. S elfeledhetjük-e az eperjesi erdei lakot, amelyhez Kerényi, Tompa és Petőfi költői versenyének emléke füződik? E hosszu névsor végén már-már ugy rémlik nekünk, mintha az egész Felvidék egy nagy magyar költői verseny tárgya volna.

S ez a költői verseny nem szünt meg a cseh megszállás két évtizede alatt sem. Észak-Magyarország nemcsak Pestnek ajándékozott irókat, mint — a már emlitetteken kivül — Komáromi Jánost, Nagy Endrét, Kóbor Tamást, Szép Ernőt, Pásztor Árpádot, Lesznai Annát, Zsolt Bélát, Komlós Aladárt, Szitnyai Zoltánt. Maradtak irói, akik megpróbáltak a Felvidéken élő magyarság kifejezői lenni az idegen uralom keretei közt is. Ezek a pozsonyi Toldy Körben s a kassai Kazinczy Társaságban tömörültek. Irodalmi életük központja leginkább Kassa, Pozsony és Losonc volt. Csonka-Magyarország közönsége alig ismer mást e költők közül, mint a katolikus humanizmus megszólaltatóját: Mécs Lászlót, de, ha nem is érik el az erdélyi irodalom szinvonalát, Győry Dezső, Darkó István, Palotai Boris, Szenes Erzsi, Szvatkó Pál, Tamás Mihály és Vozári Dezső is megérdemli, hogy megemlékezzünk róluk.

A magyarság kulturális életének évszázadok óta legszebb emlékei tapadnak a Felvidékhez. Magyar irók egész sora nyerte tájaiból lelke szineit, tájai pedig ez irók képzeletéből a magáéit. Egy vidék megváltozik, ha költő megy át rajta; az emberek kezemunkája nem változtatja meg jobban, mint egy igazán művészi leirás. Goethe szerint az irót csak ugy ismerhetjük meg, ha ismerjük hazáját is. Ez forditva is igaz. Egy földterületről nyert képünk hiányos marad és hibás, ha nem olvastuk iróit. Ebben az értelemben, ha a Felvidéket nem hóditotta volna meg magyar katonák kardja és magyar dolgozók keze, akkor is mienk volna, költőink révén. Kármán és Kazinczy világpolgári álmai, Madách mélabuja, Mikszáth derüje, Krudy merengő hangulata ott remegnek örökké a Felvidék erdei és városai fölött. A szén szokás értelmében, hogy földeket felfedezőikről neveznek el, a Felvidéket bizvást nevezhetnék Madách és Mikszáth földjének. Nélküle nemcsak a magyar impérium s a magyar gazdasági élet volna csonka, hanem a magyar irodalom és lélek szivárványából is fontos szinek hiányoznának.

Elhagyott cseh erődités. (Foto: Ginzery.)

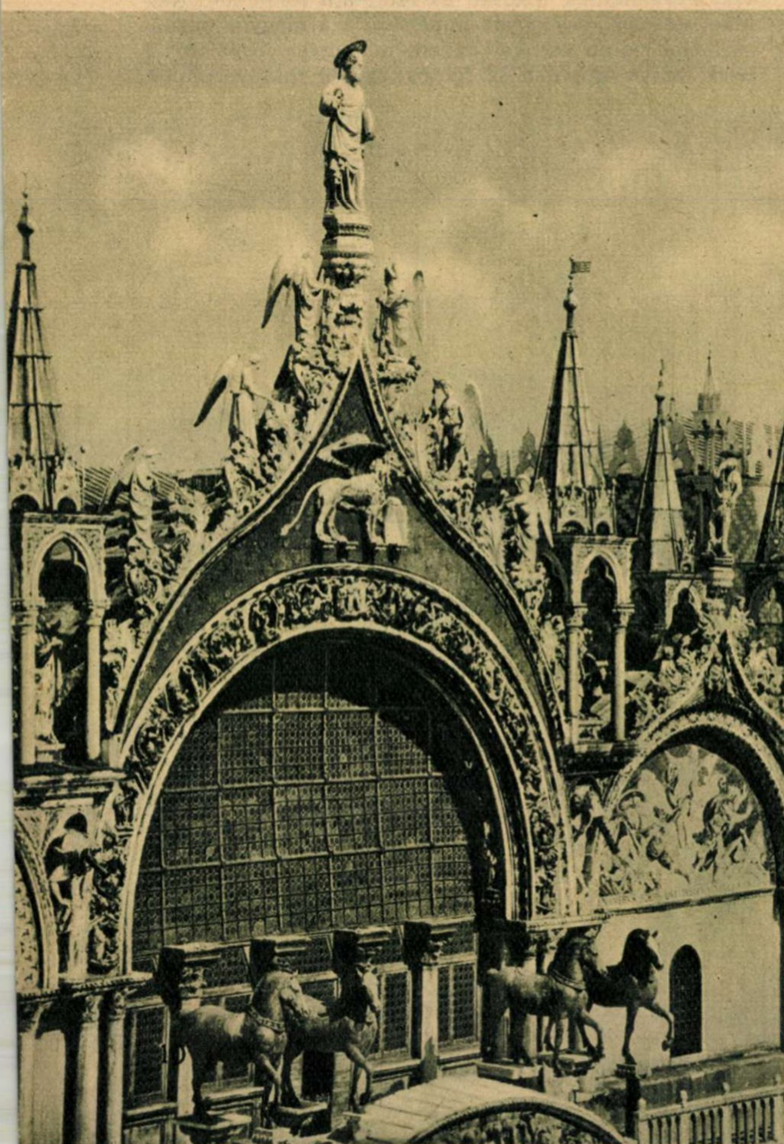
VELENCE ARANYBRONZ LOVAI

A lagunákon ma már több a „lancia", a motoros gyorsbárka, mint a gondola. Nem is szólva a „vaporetto"-król, amelyek vidáman — és sürün — pöffögnek a Canal Grande-n. Az autó már befut magába Velence városába is (igaz, hogy csak a külvárosba, a Piazza Roma-ig), mialatt repülőgépek zugnak el a fejünk felett... A modern és régi közlekedési eszközök egyformán megközelitik már Veneziát... Csak éppen a lovak és lovaskocsik számára maradt megközelithetetlen az „Adria királynője"?

A legenda szerint, ezer és párszáz esztendő előtt, a lagunák utvesztőiben, itt, valahol Venezia előtt, megtorpantak Attila seregének paripái. És ez az oka, hogy sem Torcellóba, amely Venezia őse volt, sem magára a lagunák szigeteire, nem tették lábukat Attila lovasai. Sem azelőtt, sem azóta: ló nem jelent meg Venezia palotái közt, sem szük „calle"-kon, sem a márványpalotákkal szegélyezett tereken.

De azért nem fedné teljesen az igazságot, ha valaki azt állitaná, hogy — egész Velencében nincs egyetlen ló sem!

Van. Sőt nem is egy. Pontosan — *hat lova van a dózsék egykori hires városának.* Négy aranyozott bronz paripája ott ágaskodik a San Marco bazilika homlokzatán... az ötödik a hires Colleoni-szobor, a hatodik pedig II. Viktor Emánuel szobrának disze. *Élő lova egy sincs Velencének.* A hat bronz ló közül pedig a legrégibb, legérdekesebb, legendákkal leginkább körülvett az a négy paripa, amely a Piazza San Marco tarka életét nézi-figyeli a magasból, hétszáz esztendeje...

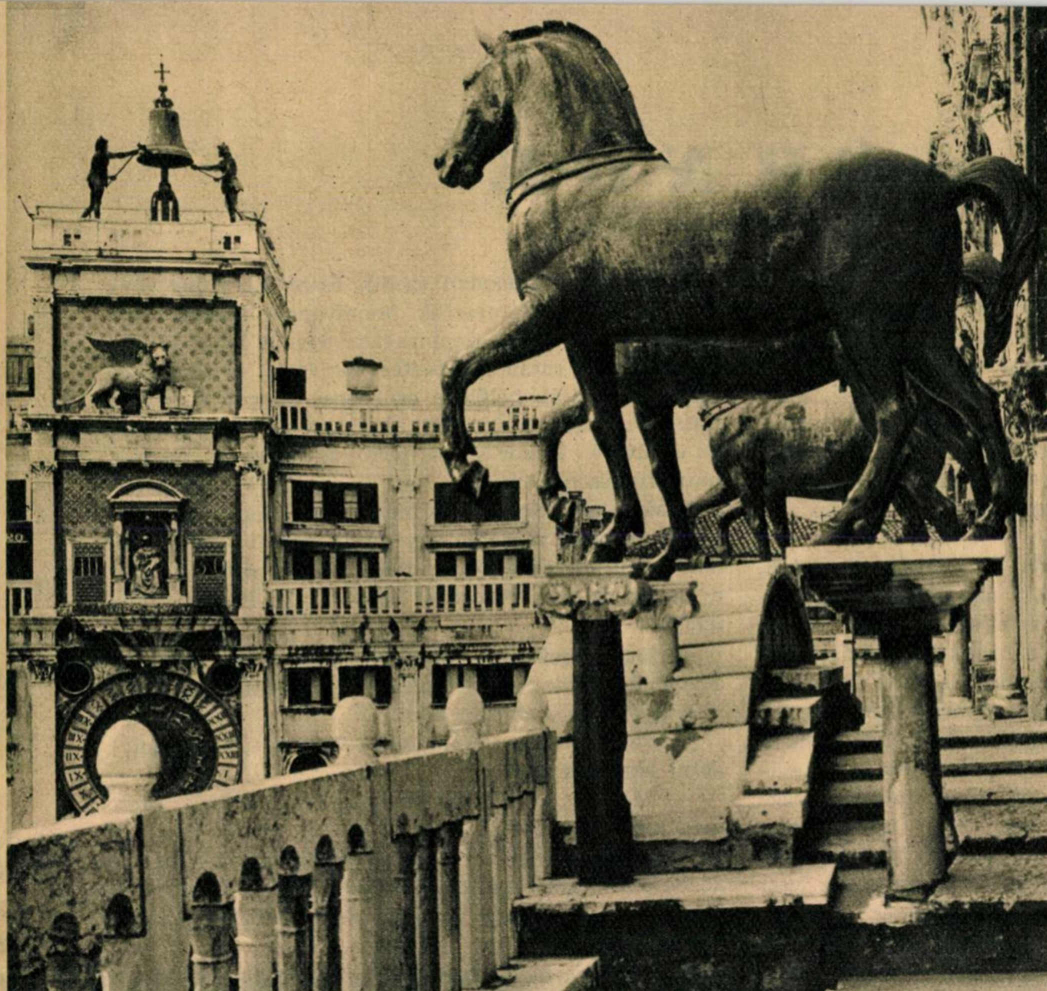
De ne higyje senki, hogy e négy paripa életkora „csak" hétszáz év volna! Még a régi hellén idők nagy művészeinek alkotásai ezek, valószinü, hogy Nagy Sándor korából valók és eredetileg egy régi görög „quadriga" előtt emelgették ilyen büszkén lábukat... Akkor még tetőtől-talpig arannyal voltak bevonva és olyan finom aranyat használtak e célra a régi, gazdag görögök, hogy *az ősi aranyozás nyomai még ma is tisztán látszanak rajtuk, harmadfélezer esztendő után is!* Amikor aztán Görögország fénye és hatalma lehanyatlott, a rómaiak mint hadizsákmányt hozták át a tengeren, hogy előbb Nero, majd Trajanus diadalkapujának pompáját emeljék a négy aranybronz paripával. Később — a történettudósok véleménye itt már megoszlik — Constantinus, mások szerint II. Theodosius ismét visszaállitotta volna a tengeren: ekkor Bizáncba vitték a négy büszke ló szobrát és ott a „hippodrom"-ban állitották fel. A keresztesháboruk alatt azonban tűzvész pusztitotta a hippodromot is, a régi fedett lovardát, és a négy aranyozott paripa csak annak köszönhette megmenekülését, hogy... rendkivül magas oszlopokon állottak.

Amikor aztán a Keletrómai birodalom összeomlott, Bizánc műkincsei (és kincsei) vándorutra keltek. Egy részük Rómába, másik részük Veneziába került. És ettől kezdve már pontos adatok vannak a négy aranyozott bronz paripáról, amelyeket a velencések (akik *Enrico Dandolo* vezérlete alatt 1204 julius 20-án behatoltak a városba) *Marino Zeno* polgármesterük rendeletére, mint hadizsákmányt, gályára raktak és hazaküldtek. A tengeren való szállitás közben nagy vihar tört ki, amely az egész gályát, drága terhével együtt, elsüllyedéssel fenyegette. A nagy viharban az egyik ló hátsólába le is tört... A gálya parancsnoka *Domenico Morosini* volt, aki megmentette a gályát, kincseivel együtt, és csak azt kérte, hogy jutalmul megtarthassa magának... a letört hátsó lólábat. Nem is tagadták meg ezt tőle, és ő, mint valami diadaljelvényt, a lólábat, önálló szoborként, külön oszlopra állittatta fel saját házában.

A hiányzó lábat, persze, másolattal pótolták. De később az eredeti visszakerült helyére.

A négy bronz ló egyideig a nagy velencei arzenálban hevert, a sok egyéb ócska holmi és zsákmány között, amig csak 1250 körül fel nem állitották a San Marco bazilika homlokzatának főive alatt, „mint legméltóbb helyen". Petrarca már itt látta és csodálta meg a négy aranybronz lovat, amelyeket itt már külön-külön állittattak fel (pontosan két csoportra bontva), mindegyikük a maga márványoszlopán, illetve oszlopfőjén.

Baloldali kép: A velencei Szent Márk bazilika homlokzatának főive, a négy aranybronz paripával.

A velencei arany-bronz paripák. Háttérben az óratorony.

nan vonaton Rómába kerüljenek. Itt eleinte az Angyalvárban, később a Palazzo Veneziába őrizték őket, amig csak a háboru befejeztével ujra San Marco ősi templomának homlokzatára nem kerültek.

A velencei négy bronz paripa viszontagságai közben különös legenda született meg, amelynek jogos és alapos voltát azonban a történetirók is igazolhatják. Valahányszor más országba, más városba kerültek, ez mindig egy birodalom összeomlását jelentette. Amikor a hellén birodalom megdőlt, kerültek Rómába, hogy a római birodalom összeomlásával Bizánc legyen uj otthonuk és aztán Bizánc, majd a velencei köztársaság, később pedig Napoleon császársága omoljon össze. Legutolsó utazásuk az egykor oly hatalmas Ausztria, a Habsburgok birodalmának széthullását jelentette.

Balla I

De a négy aranyozott bronz ló története és viszontagsága még nem fejeződött be mindezzel.

Ha Bizánc számára fájdalmat jelentett műkincseinek és e négy paripának elvitele — Velence számára még nagyobb bánat és megaláztatás volt, hogy a tizennyolcadik század végén, Napoleon parancsából, megfosztották a San Marco-tér e diszétől, amikor már több, mint ötszáz esztendeje itt pompáztak, valósággal hozzánőttek Velencéhez... Régi feljegyzések számolnak be arról, hogy mint hajózták be Velence műkincseit a gályákra, többek közt a San Giorgio Maggiore hires könyvtárát, de arról is, hogy amikor 1797 december 16-án leszerelték, leengedték a földre, majd pedig hajóra rakták a négy lovat — a lakosságot olyan izgalom és nyugtalanság fogta el, hogy nyiltan szidalmazni kezdték a várost megszálló franciákat és Serrurier tábornok kénytelen volt nagyobb katonai kirendeltséget felvonultatni a város főbb pontjaira.

Párisba került ekkor a négy aranyozott bronz paripa. Kezdetben a Louvre előtt állottak, majd 1805-ben a Carrousel diadalivére kerültek. Innen nézték végig Napoleon diadalait, éppenugy, mint bukását, amig csak 1815 december 13-án, a velenceiek igazi diadalujjongása közben, vissza nem kerültek és el nem foglalták helyüket a San Marco homlokzatán.

De még ezzel sem fejeződött be odisszeájuk. A világháboru alatt ujra csak el kellett hagyniok helyüket. Először a dózse-palota földszintjére vitték őket, majd egyik földalatti helyiségbe, hogy aztán — Tolmein után — vizi utakon előbb Cremonába, majd on-

MÉRNÖK

IRTA: FALU TAMÁS

...Már vőlegénynek számitott a mérnöki oklevél elnyerése előtt is. Egy nagyon hangulatos egyetemi bálon ismerkedtek össze, s ettől kezdve egyre sürübben találkoztak. Hivatalos eljegyzést nem tartottak, egyrészt, mert nem voltak hivei a ceremóniáknak, másrészt az anyagi helyzetük sem volt olyan rózsás, hogy fölösleges költségekbe verhették volna magukat. A menyasszony szülei sem a saját házukban laktak, a jövendőbeli após állami hivatalnok volt, pontos beosztást igénylő fizetéssel.

A vőlegény összekuporgatta a jegygyürük árát, megvette a két aranykarikát, s az egyiket ráhuzta a menyasszony ujjára. Ez volt az eljegyzés.

Hónapok óta tartott már a rózsás boldogság, amikor ráébredtek a lány szülei, hogy a mai gazdasági viszonyok között nem igen van remény lényeges javulásra. Az a nagyon alacsony fizetés, melyet a mérnök a gyárban kapott, belátható időn belül nem számithatott emelkedésre. Márpedig az idő mulik, a végtelen jegyességnek sincs értelme, nem marad más hátra, minthogy a fiatalok egybekeljenek. A jelszó természetesen nem lehet más, mint: Lesz, ahogy lesz! De majd csak lesz valahogy, a butor már megvan, sőt ötven évvel ezelőtt is megvolt, mert a boldogult nagymama hagyatékából szedik össze. Szép két öreg szekrény, erős diófaasztal, finomvonalu székek, aranyozott tükör s két szépfaragásu ágy. A többi is előkerül majd. Azután a beosztási táblázatot is ujrakészitik, s kiszoritják belőle a szükséges állandó segélyt a fiatalok részére. Mert enélkül bizony szó sem lehetett az esküvőről. Mikor szóba került a dolog, s a mérnök havi fizetésének számszerinti megjelölése vált szükségessé, a mérnök nem is merte kimondani, csak előszedett a belső zsebéből egy darab papirt, s ceruzával irta rá az összeget. Nagyon kis helyen elfért a szám a papiroson s a ceruzából sem kopott le sok, amig leirta.

A jövendőbeli após csóválta a fejét, rázta a vállát, s zugolódott, hogy egy okleveles mérnöknek mégsem illik ilyen kevés fizetést adni.

A fiatalember zavarban volt, irult-pirult, s menteгetni akarta a gyárat:

— Majd ha megfelelő beosztásba kerülök... Mert meg kell vallanom...

— Tudjuk, hogy nem vagy még igazgató — vágott közbe a jövendőbeli anyós. — De az okleveled megvan, azt kellene figyelembe venni, mikor a fizetésedet megállapitják.

New York, XX. század arcképe...

A mérnök nem mert tovább szabadkozni, még azt hihették volna, hogy mindenáron el akarja halasztani az egybekelést. A családi segéllyel majd csak fenntartják magukat a jobb kor eljöveteléig.

Husvétkor meg is tartották az esküvőt. A gyár a külvárosban volt, jobb lett volna annak közelében venniök lakást, de egy jóbarátjuk nagyon előnyös feltétel mellett adott át részükre egy kis egyszobás lakást a városban. Még a villamosköltségek hozzászámitásával is olcsónak kellett találniok.

A menyecskének volt egy orvos-nagybátyja, s ez félórás előadást tartott arról, hogy a lakásnak sohasem szabad a hivatal közelében lenni. Elsősorban szükség van a napi sétára. Ő például a mérnöknek azt javasolná, hogy egyáltalán ne utazgasson villamoson. Aki egész nap a hivatalban ül, töri a fejét, vonalzóval, körzővel, logarléccel és imaginárius számokkal dolgozik, az fáradjon el, amig hazaér. És legyen messze a lakás a hivataltól azért is, hogy az ember utközben alakuljon át teljesen magánemberré, férjjé vagy ha Isten ugy adja: apává, s hagyja magától messze a külvárosban a hivatalt, a hivatali gondokat.

Ennek az elméletnek kiválóan eleget tett a városi bérlet. A mérnöknek korán kellett elindulnia, hogy pontosan érjen hivatalába, s estébe nyult már a délután, mikor hazaért. Bizony az asszonykának hosszu volt a nappal, de ha széjjelnézett a világban, mindenütt küzdést látott a fiataloknál. Majd előléptetik később az urát, vigasztalódott s akkor többet lehetnek együtt.

Egyszer megpenditette, hogy elsétál a gyárig, s benéz a hivatalba.

A mérnök láthatólag megdöbbent, s a leghevesebb tiltakozással szerelte le a gondolatot.

— Hová gondolsz? Tudod, hogy az igazgató milyen fenevad! Ép a mult héten történt, hogy az egyik mérnök felesége bekopogtatott az urához, az igazgatónak persze besugták, s másnap már felmondtak neki. Még csak a közelébe se jöjj a gyárnak. Ha sétálni akarsz, egészségesebb levegőjü vidéket is találsz. És arra se gondolj, hogy esetleg telefonálj. Még csak ez kellene. Egy ilyen telefonálás is az állásába került egy kartársamnak. A legszigorubban el van tiltva minden kapcsolat felvétele a magánélettel a hivatalos órák alatt. Hiába, ebbe bele kell nyugodnunk. Majd, később, remélem, félév mulva, ha megfelelő beosztást kapok, s bizonyos önállóságom lesz, akkor néha bejöhetsz értem délután, hogy együtt jöjjünk haza.

A fiatalasszonyt meggyőzték az érvek, főleg a hang, az ijedt hang, melyet az ura használt. A világért sem akart semmit sem kockáztatni.

De néhány hét mulva, egy szép nyári délután, felvetődött benne, s ujra kisérteni kezdett szive alján a leszavazott, s elvetett gondolat. Jó, hát nem megy be az épületbe, csak a hivatalig megy el, átmegy a tulsó oldalra, s onnan néz át. Az ablakok bizonyára nyitva vannak, hiszen olyan nagy a meleg, hogy gyötrelem lenne zárt ablakok mellett dolgozni. Ha mást nem, meglátja az ura fejét, a feje tetejét, megismeri a fölfelé fésült szőke haját, látja, mikor eltünik az akták fölé hajoltában, s látja, mikor felemelkedik, hogy az iróasztaltól kissé eltávolodva folytassa a gondolkozást.

Látni fogja az ajtó nyilását-csukódását, el fogja majd mesélni neki, hogy milyen alaku és arcu urat látott bemenni és eltávozni. Hogy mulatnak majd rajta. S a háta mögé oson, ha kilép az utcára és nagy kacagással belékarol. És gyalog mennek majd egészen hazáig, hadd sétáljon annyi görnyedés után.

Ugy számitotta ki, hogy ne kelljen sokáig várnia a gyár előtt. Gyalog ment a Nyugati pályaudvarig, ott ült csak villamosra.

A gyárat még sohasem látta, most derült ki, hogy jó mélyen benn van egy telek közepén, egyik oldalán terméskőből rakott, a másikon pedig magas vaskeritéssel. A vasléceken át jó be lehetett látni a telepre. Lehetett látni az igazgatósági épületet, mely előkelő merevséggel állt a füstös műhelyek és kormos kémények között.

Az udvaron egy kis csoport vonta magára a figyelmét. Tiz-tizenöt ember egy hatalmas vasoszlop fölállitásával foglalkozott. Minden erejük megfeszitésével iparkodtak feladatukat elvégezni.

— Hó-rukk! — kiabálták vezényszóként, s nekifeküdtek a verejtékeztető kolosszusnak.

A mérnökné elsápadt. A csoportban, az erőlködőkben, felismerte az urát. Kék ruhában volt, ép ugy, mint a többi, s a rettenetes sulyból ép annyi esett a vállára, mint a többiére. Az első pillanatban nem is akart hinni a szemének, de nem volt többé kétség. Az urát egyelőre a munkások sorába vette föl a gyár, hogy csak akkor léphessen a mérnöki karba, ha majd sor kerül reá. Hallotta már, hogy igy is szokták.

Most már nem volt más hátra, mint hazarohanni, s mosolygóvá tenni az arcot, hogy ne legyen felfedezhető rajta a felismert titok.

A mérnök a rendes időben érkezett haza, s fáradtan ült le az asztalhoz.

— Biztosan nehéz egyenleteken dolgoztál, szegénykém — mondta a felesége.

— Igen, igen, ha az ember egész nap az iróasztal mellett görnyed, ugy el tud fáradni, mintha oszlopokat emelne — felelte a mérnök és letakarta ujjával a szemét, hogy ne lehessen belőle olvasni.

Harsányi Zsolt a Rozmaring-filmről

Budapest — és bizonyára majd az egész ország — magyar filmeseménye a Rozmaring. Azok a mozik, ahol ezt a darabot játsszák, előadásról előadásra megtelnek, a nevetésnek és tapsnak vége-hossza nincs. Megkérdeztük a nagysikerü filmdarab szerzői közül Harsányi Zsoltot, aki a mű alapjául szolgáló regényt irta, hogy mi az eredete a „Rozmaring“ alapötletének.

— A Rozmaring kulcsregény — mondotta Harsányi —, mert sok része valóban megtörtént. Voltaképpen minden regény kulcsregény; az iró csak az életből merithet, ha az életet akarja ábrázolni. Meséjében és alakjainak rajzában csak saját élményeihez, akár közvetett, akár közvetlen élményeihez, fordulhat; történetének is, az alakok jellemének is egyes másai, tehát a valóság és költöttség elemeinek összerakásai. A Rozmaring történetéből én sajátmagam sokat megéltem s az a Böske nevü hölgy, aki a történet női főszereplője, legfőbb vonásában és esetében is élő személy.

— Mikor irta a Rozmaringot?

— Már bizony elég régen. Nagy szeretettel és kedvvel irtam. Annyi örömem tellett benne, hogy nem nekem kellett volna irói honoráriumot kapnom érte, hanem az lett volna méltányos, ha én fizetek, amiért szabad irnom. De ezt persze, nem nagyon terjesztettem. A regény először egy napilap hasábjain folytatásokban jelent meg, később aztán megjelent könyvalakban is. A Pesti Hirlap sárga regénysorozata elérkezett a századik kötethez és erre a jubiláns számra olyan kötetet keresett, amelyet magyar iró irt s amely sikerel biztatott. A választás a Rozmaringra esett. A kis regény temérdtelen példányban került ki a könyvpiacra, és ha most csak azok néznék is meg, akik annakidején a regényt elolvasták, a mozik sikere máris biztos lenne.

A forgatókönyv megirására Békeffi István kapott megbizást. Aki látta a filmet, tapasztalhatta, hogy Békeffi milyen mulatságosan és fordulatosan felelt meg feladatának. Az olyan regényiró, akinek munkáját szinpadra, vagy filmre viszik, rendszerint huzkodni szokta az orrát, hogy az átdolgozók tul szabadon bántak az ő szellemi gyermekével. Ebben az esetben ellenkezőképpen áll a dolog: én az átdolgozók munkájától el vagyok ragadtatva. Állithatom, hogy ez igen ritka eset.

— Az előadásról mi a véleménye?

— Itt is az a ritka eset áll fenn, hogy a szerző kitünőnek találja az előadást. (Ehhez, persze, siker kell. A szerző akkor szokta másokban keres-

Páger Antal mulat Magyari Imre cigányprimással a „Rozmaring“-ban. Baloldali kép: Turay, Páger és Simon Zsuzsa.

Az anyakönyvvezető előtt. Ladomerszky Mária, Somlay Artur, Pethes, Turay Ida, Kabos, Páger és Vaszary Piroska.

ni a hibát, ha megbukik.) Elsősorban Turay Idáról kell beszélnem. Alakitása olyan tréfás, ötletes, sokszinü, őmaga annyira csinos és kedves, hogy a szerző csak tapsolhat neki. Somogyi Bogyó (én már csak igy tudom nevezni csecsemőkora óta, nem Erzsinek), a másik női főszereplő, nézzék csak meg jóizü magyarságát, amely éppen olyan kolozsvári, mint amilyen hollywoodi a figurája. Vaszary Piroska azt a gondolatot kelti bennem, hogy boldog lehet az a film, amelyben mellékszereplőt ilyen nagy művésznő játszik. Általában szerető gond és aprólékos szorgalom beszél minden kicsiny filmkockából: Ladomerszky Margit szivhezszóló anyaszerepe és Simon Zsuzsa kis gépirólánya például egy-két perces jeleneteikben is a néző emlékezetébe vésik magukat. Ugyanilyen parádés a férfiak névsora is. Páger Antal a főszereplő, az ő munkáját is külön meg kell köszönnöm. Mály és Kabos! A torkom fájt, annyit nevettem rajtok. Akik ennyi jókedvet adnak az emberek százezreinek, valóságos Isten áldásai. Pethes és Dénes, akiket megszoktunk együtt emlegetni, itt is és megint remekeltek. Külön beszélek Somlay Arturról, akinek meleg kézszoritással adózom. Pártos Gusztáv kitünő figuráját sem hagyhatom említés nélkül.

Mindeddig nem nagyon jó tapasztalatok értek a film terén, ha személyesen is érdekelve voltam. Ha nem mondtam is hangosan, mindig megvolt bennem valami feszengő érzés: ügyefogyottságunknak valami sajnálatos tudata. És most azt kell mondanom: nini, hiszen lehet. Ebben a képben semmi hiba nincs. Egyszerü kedvességét, izlését és mulatságos voltát a világon bárki elé oda merem állitani. Főként pedig magyarságát. Hiszem, hogy elérkezett az az idő, mikor nemcsak szindarabjainkkal tudjuk teleszórni a világ valamennyi szinpadát, hanem — arravaló nyelveken — filmjeink is mindenütt megjelennek, hogy irodalmi életünk diplomáciai szolgálatát elvégezzék.

— Még egy végső mondatot.

— Tessék: a magyar filmgyártásban nemcsak kell hinni, hanem most már lehet is.

Vidám filmkockák

Nehéz a választás. Gary Cooper, a hölgyközönség kedvence, nagyon jószivü, de egyuttal — hogyis mondjuk? — kissé takarékos természetü is. Ezért a jótékonyság terén se vetemedik soha tulzásokra és alamizsnát csupán „elvei fenntartásával" ad.

A hollywoodi rossznyelvek beszélik, hogy egy napon rongyos ruháju, sápadt, beesettarcu csavargóval találkozott össze villája kapujánál. A szerencsétlen ember kérő mozdulattal nyujtotta feléje a kezét.

Gary megállt.

— Éhes? — kérdezte résztvevően a csavargótól. — Ó, igazán sajnálom és szivesen segitek magán. De az a világ rendje, hogy az embernek dolgoznia kell. Alamizsnát elvből senkinek se adok. Ha elfürészeli azt a nagy fahasábot ott, a kocsiszin mellett, kap egy darab kenyeret.

— Szivesen dolgozom, uram — sóhajtotta a koldus. — De az éhségtől már alig állok a lábamon. Csak arra kérem, hadd ehessem egy falatot, még mielőtt a munkához kezdenék.

A jószivü Gary beszaladt a házba és maga hozott ki kenyeret a csavargónak. Az mohón nyult érte, a szájához emelte, harapott belőle, rágni kezdte... abbahagyta... ujra próbálta... majd reményt vesztetten, zavartan igy szólt Garyhoz:

— Bocsánat, uram, volna valami kifogása az ellen, ha inkább a fát enném meg és ezt a kenyeret fürészelném el?

*

Marlene visszavág. Marlene Dietrichről, aki nemcsak nagy szinésznő, de nagyon szellemes asszony is, mesélik Hollywoodban a következő kis történetet:

Estélyre volt hivatalos egy hires amerikai filmgyáros pazar fényüzéssel berendezett villájába. Filmgyárosékon alaposan meglátszott, hogy gazdagságuk nagyon is ujkeletü. Különösen a ház asszonyán, aki mindenáron el akarta kápráztatni vendégeit és e célból rengeteg ékszerrel aggatta tele magát.

— Ezek a csillogó holmik oly sok munkát adnak! — sóhajtotta bágyadtan vacsora közben, a nagy Marlene felé fordulva. — Egy napig is eltart, amig összes drágaköveimet végigtisztogatom. A briliánsokhoz ammóniákot használok, a rubinjaimat bordói borral mosogatom, a smaragdjaimat brandyvel, a zafirjaimat pedig forralatlan tejjel. Hát maga, kedves művésznő?

— Én ilyesmivel sose vesződöm — felelte szemrebbenés nélkül Marlene Dietrich. — Amint észreveszem, hogy az ékszereim kezdenek már egy kicsit piszkosak lenni, egyszerüen eldobom őket.

Dayka Margit

Ezen a héten megtörtént az az egészen kivételes és ritka eset, hogy a két örök ellenfél: a szinházi kritika és a szinházi közönség véleménye találkozott. Nemcsak találkozott, hanem szinte azt mondhatná az ember: kritika és közönség nemes vetélkedésre keltek, melyikük zengjen lelkesebb dicséreteket arról a szinésznőről, aki ilyenformán a szinházi hét hősnője lett: *Dayka Margitról.*

A dolog ugy történt, hogy a *Magyar Szinház* bemutatott egy amerikai vigjátékot. Szerzője: *Mildred Harris,* csaknem ismeretlen név nálunk, a darab cime: *Válóok,* ... no ez sem épp a legszerencsésebb. Elképzelhető ezekután, hogy a főpróba zordon és nagyigényü közönsége milyen fanyalogva ülte végig a darab első felvonását, amely bizony nem sok jóval biztat. Aztán megtörtént az a bizonyos szinházi csoda, amely ujabb bizonyitéka annak a régi tételnek, hogy „a szinháznál minden másként történik".

A második felvonás első jelenetében ugyanis szinre lép Dayka Margit és ettől a pillanattól kezdve ugy viharzott a nézőtér a pillanatonként kirobbanó kacagásoktól és tapsoktól, mint valami háborgó tenger. Ezt a háborgó tengert, egyetlen szóval, *sikernek* hivják. A harmadik felvonás utolsóelőtti jelenetében pedig még egészen különös, váratlan esemény is történt: Dayka Margit végjelenete után ötperces taps tombolt a nézőtéren, — a szinészek alig tudták befejezni a darabot.

Másnap egész Budapest Dayka Margit sikeréről beszélt.

*

Egy csöndes kis budai kávéházban borzas, fitos, szerény fiatal hölgy reggelizik. Olyan kora reggel és olyan egyszerü öltözetben, hogy aligha sejtenék az emberek: a szinházi hét hősnője ül közöttük, ha Dayka Margit aranyos arcát nem ismernék mindenfelé.

Odatelepszem az asztalához és azt kérdem tőle: mit érzett az ötperces főpróbai taps után.

— Mit éreztem? Boldog voltam.

— No és mit csinált örömében?

— Hát mit csinál ilyenkor egy szinésznő? Sir...

— Milyen érzés egy ilyen nagy sikert „kifogni"?

— Remek! Tudja, az az érzésem, hogy az emberek olyan szomoruak, hogy végtelenül hálásak érte, ha megnevettetik őket... ennek örülök a legjobban.

— És hogyan tudott ebből a jellegzetesen amerikai darabfigurából ennyire eleven alakot csinálni?

— Tavasszal New Yorkban jártam és nagyon megfigyeltem az embereket, különösen a nőket. Száz meg száz ilyen kis külvárosi démonkát láttam mindenfelé. Még az öltözködésüket is utánoztam...

És durcás kis arcának egy jellegzetes fintorával hozzáteszi:

— ...no meg aztán egy kicsit magamat is játszom benne...

— De mennyire! Azt a kedves kis csibészt, akiből biztosan magában is van valami.

Rajongva beszél partneréről, *Törzs Jenőről.*

— Tudja, az a Törzs! Az az önzetlen előkelőség, amellyel szinte tálalja nekem a vicc-lehetőségeket! Az az öröm, amellyel segit nekem, hogy minél jobban kihasználjam a szerepemet, ...higyje el, csak egy nagy művész viselkedhetik igy a kollégájával szemben. Hiszen nálunk, szinészeknél, a kolléga mindig egy kicsit vetélytárs is. Külön boldogságom a siker mellett, hogy Törzs-zsel játszhatom...

— Hány ilyen sikere volt még, hiszen igazán volt egy egész sereg?

— Ilyen csak három volt: az *Aranyórában,* a *Torockói menyasszonyban* és az *Egy kis senkiben...*

— No és most? Mit szeretne?

Ábrándozva néz a kávéjába.

— Még egy ilyen szerepet. De magyart.

Nagyon szerény és kedves, mint egy iskoláslány...

(—y.)

Dayka Margit a „Válóok" főszerepében.

Szinházi terefere

Kedélyes szálloda

Ezt a történetet a világhirü énekes meséli, aki a közelmultban Dél-Amerikában is vendégszerepelt. (A hitelességéért is ő szavatol...)

Hangversenykörutja során egy éjszakát San Joséban volt kénytelen tölteni. Az argentinai városka egyetlen vendégfogadójának háziszolgája, miután felvezette a művészt nem tulságosan bizalomgerjesztő szobájába és a poggyászát is felhordta, udvariasan megkérdezte tőle:

— Elkérte, Senor, a portástól a varangyosbékáját?

— A varangyosbékámat? — hebegte elképedve az énekes. — Tudtommal semmiféle varangyosbékám sincs...

— Hát az Önnek járó varangyosbékát, amelynek ára már benne foglaltatik a szoba árában — vont vállat türelmetlenül a háziszolga. — Ha nem veszi át, mivel akarja felfalatni a mérges pókokat? Ragaszkodjék hozzá, hogy fiatal, izmos, ruganyosan ugró varangyot kapjon. Egyetlen béka a szobában rejtőző összes skorpiókat el tudja pusztitani. Amint ez megtörtént, csengessen a kigyójáért.

— A kigyómért?! Hát azzal mit kezdjek?

— Az ördögbe is! A kigyó lenyeli a békát, ha már nincs rá szükség. Ezután Önnek nincs egyéb teendője, mint kiszállni az ágyból, a bottal, amit idekészitek, agyonütni a kigyót és zavartalanul, remekül fogja tölteni az éjszakát.

Méter-áru

A máris közkedvelt, de egyelőre még meglehetősen vékonypénzü fiatal szinész, aki különösen parasztszerepekben arat sok sikert, lelkes állatbarát. Saját bevallása szerint az a leghőbb vágya, hogy végre kutyát tarthasson.

A napokban gyönyörü, fajtiszta dakszlit pillantott meg az egyik állatkereskedés kirakatában. Remek állat volt, libegőfülü, kajlalábu és

rendkivül hosszutestü, egyszóval valóságos tacskószépség.

A fiatal szinész nem birt a csábitásnak ellenállni. Bement a boltba és megkérdezte a kereskedőtől:

— Mi az ára, kérem, annak a dakszlinak, ott a kirakatban?

— Száz pengő — felelte a boltos.

— Nem is sok — jegyezte meg barátunk, majd magában számot vetve vagyoni viszonyaival és azzal, hogy mennyit költhet, igy szólt: — Adjon belőle husz centimétert.

Nyilvánosság kizárásával

A szinész élete se mindig gyöngyélet. Bizony előfordul, hogy hiába a sok munka, a próbákra forditott rengeteg igyekezet, fáradság, a bemutató 40 fokos izgalma, lámpaláza, a darab végül mégsem nyeri meg a közönség tetszését és a siker szeszélyes istennője elfordul a szinháztól.

Igy történt ez a közelmultban egyik pesti műintézetnél is, ahol a nemrég bemutatott szinjáték, mint mondani szokás, „nem váltotta be a hozzá füzött várakozásokat". Vagyis: ürességtől kongó nézőtér előtt került szinre esténként.

A darab egyik jelenetében a hősszerelmes szerepe azt irja elő, hogy a primadonna füléhez hajolva, sugva mondjon neki valamit.

Az utolsó előadások egyikén, amikor ehhez a jelenethez értek és a szinész már éppen nekikészült a suttogásnak, a primadonna hirtelen elhuzódott tőle és bánatos mosolylyal arcán, igy szólt:

— Mondja csak hangosan, amit mondani akar, drágám. Ki hallaná meg? Itt rajtunk kivül ugysincs senki!

Fogyókurások

A népszerü pesti szinészházaspár igazán irigylésreméltó. Ugy a férj, mint a feleség sok sikert arat, amellett magánéletük is a lehető legboldogabb. Mind a ketten tehetségesek, fiatalok és szeretik egymást — meg lehetnének elégedve sorsukkal, ha nem volna valami, ami minden örömüket megrontja: az az átkos fogyókura!

Ugyanis — minthogy a szinpadon kivül filmen is gyakran szerepelnek — szigoruan vigyázniuk kell a „vonalaikra". És ez nem csekélység! Micsoda keserves dolog az inycsiklandó nyalánkságok csábitásának ellenállni, ha az ember fiatal, egészséges gyomru és ráadásul még dolgozik is, reggeltől estig! A szegény szinészházaspár az utcán jártában-keltében a csemegésboltoknak még a tájékát is messze elkerüli, mert a kirakatban felhalmozott finom harapnivalók láttára valósággal „Damoklesi kinokat" áll ki, mint ahogy egy elszólásairól hires kartársnőjük szokta mondani.

Mivel a jellemszilárdságot egyébként se okos dolog tul nagy próbára tenni, az asszonyka odahaza minden délben csak két, szigoruan kidekázott husszeletet süttet ki kettőjük számára és hozzá salátát készitett. Ezen a sovány ebéden kivül aztán semmiféle ennivaló se található egész házukban. A cselédeik a közeli kocsmába járnak étkezni, nehogy az uraság esetleg megkivánhassa — a személyzeti kosztot.

Történt egy délben, hogy amikor a szobalány feltálalta azt az örömtelen két kis husszeletet, nyomában besomfordált a szobába a házaspár kedvenc cicája, egy ugrással az asztalon termett, majd szájában az egyik borjuszelettel már ki is menekült a konyhába.

A házaspár percekig néma volt a megdöbbenéstől. Majd igy szólalt meg a férj, mélységes részvéttől remegő hangon:

— Drágám, hisz ez borzasztó! A macska ellopta a *te* borjuszeletedet!

Arisztokrata hölgyek divatrevüje a Csekonics-palotában. Az elmult hét legfényesebb társadalmi eseménye volt ez a jótékony célra rendezett karácsonyi vásár, melynek keretében arisztokrata hölgyek divatbemutatót rendeztek. Szebbnél szebb ruhákban vonultak fel a pesti előkelő társaság tagjai. A három legnagyobb sikert aratott ruhát mutatjuk be: 1. Prónay bárónő ruhája: nagy fehér tüllszoknya, fekete bársony derékkal, övben és hajban piros rózsa-tüzés. 2. Pálffy-Daun grófnő halványlila muszlin-ruhája, sötétlilába átmenő keppel. 3. Gróf Teleky Gézáné fekete tüllruhája, nagy rózsaszin tüll-sállal.

Juci és Judit

Egy negyedóra Bajor Gizi öltözőjében

Juci és Judit, mint szinház iránt érdeklődő olvasóink bizonyára tudják, Herczeg Ferenc „Az utolsó tánc" cimü nagysikerü uj szinművének két főszereplője. Tehát két különböző személy. Igy van ez a nézőtér felől tekintve. De már a szinpad felől másként mutatkozik a tényállás. Igen, mert Jucit, a már nem egészen fiatal, de annál elbűvölőbb pesti áldémont, Korméliusz professzor feleségét, ugyanugy Bajor Gizi alakitja a darabban, mint dr. Korméliusz Juditot, Juci mama komoly, fius, talpig ember nagylányát. A kettő eszerint egy, de az egy több, mint a kettő.

Juci és Judit megtalálható a Nemzeti Kamara Szinház kulisszái mögött, ahol Bajor Gizi a darab négy felvonása alatt vagy egy tucatszor cseréli ki egyetlen, sőt páratlan személyiségét. A szinházi tovajnyelv szavával élve: „pendlizik" anya és leánya közt.

Ennek a boszorkányos műveletnek szinterét, a kicsiny, hófehér falu öltözőszobát egy este meglátogattam fotoriporter-kollégámmal. Volt vagy három perc időnk, ezalatt gyorsan megörökitettük a nagy művésznő fésülködőasztalának gazdag és különös csendéletét. Ezek a kefék és fésük, ezek a tégelyek és festékrudacskák, ezek a pamacsok és ecsetek bűvész-szerszámai a nagy varázslatnak. Háttérben a két paróka — az egyszerü, barna kamaszfürt, meg az aranyszőke, bodoritott divatfrizura — képviseli, e pillanatban még, a kétféle Bajor Gizit. Ő maga az első ügyelői csengetést követő másodpercben érkezik, üdén, elegánsan, munkára készen. Mindenkit, aki a szinházhoz tartozik, kedvesen üdvözöl (minket is, akik nem tartozunk a szinházhoz) és nyomban bevonul az öltözőbe.

— Csak pongyolát veszek — mondja —, aztán mingyárt cseveghetünk.

Néhány perc mulva ott kuporgok a kisdivány sarkán, amelyre az ősz, pápaszemes öltöztetőnő kirakta az est folyamán esedékes különféle cipőket és harisnyákat.

— Hát tessék, kérdezzen! — biztat, miközben arcbőrére fölteszi az alapszint.

Tudom, hogy tiz perc mulva a szinpadon kell lennie, nincs vesztegetni való idő. Elő az első kérdéssel!

— Hogy jutott a remek kettős szerephez?

— A felujitott „Kék róka" huszonötödik előadása előtt Herczeg Ferenc bejött ide és azt mondta: Irok neked egy uj szerepet — azazhogy kettőt. Ugyanaznap este egy meghitt dunaparti étteremben vacsora közben elmondta „Az utolsó tánc" témáját. Ugy volt, hogy már azon a tavaszon kihozzuk a darabot. De a „Kék róka" mostanáig nem engedte szóhoz jutni utódját.

Bajor Gizi ke

...ttős szerepében.

— Örül a nagy sikernek?

— Hát hogyne! Már csak azért is, mert most nincs szó uj darabról, nem kell próbára járni, pihenhetek, olvashatok. Élhetek magamnak, meg az uramnak. De...

— Van „de" is?

— Van. Egy kicsit fájnak azok a szerepek, amelyek a siker miatt elmaradnak, vagy eltolódnak. Bónyi Adorján „Erzsébet királyné"-jára, meg Moreto „Donna Dianá"-jára bizony egyelőre nem kerülhet sor.

— Volt már ilyesféle megosztott szerepe?

— A „Lili"-ben, három részletben, csitriből nagymamává öregedtem. Egy Zilahy darab egyik jelenetében pedig vénnek kellett maszkiroznom magamat. De ez most egész más valami, ilyen még nem volt.

— Nézem azt a két parókát. A lelkét is olyan könnyü váltogatnia, mint a hajzatát?

— Most már elég könnyü. A próbák alatt, nem mondom, a lelki hasadás minden gyötrelmét átszenvedtem. De a főpróbáig gépiessé érlelődött bennem, hogy negyedóránként más és más vagyok, önmagammal rokon és mégis ellentétes személyiség. Mihelyt a megfelelő paróka a fejemen van, abban a percben Juci vagyok vagy Judit. Rájöttem, hogy voltaképpen semmi mást nem kell csinálnom, mint jól elmondani azt, amit Herczeg megirt. Ennél tökéletesebb szöveget szinésznek még nem irtak.

— A darabban mint Juci hazudik, mint Judit igazat mond. Melyik esik jobban?

— Itt egy kis tévedés van. En Jucit sem érzem hazug lánynak. Amikor „adja" a fiatalt, szentül hisz is a fiatalságában. Hihet is, mert valójában fiatalos, gyermeki lény. Különben, ha érdekli, van egy titkom. Nekem senki sem tud hazudni, mert én első szóra mindent elhiszek.

— Ez paradoxon?

— Nem az. Bölcsesség, amit szintén Herczegtől tanultam. Mert tőle rengeteget lehet tanulni. Figyeljen ide. Egyszer egy ismert pesti urról beszélgettünk. Herczeg azt mondta az illetőre, hogy bolond. Én vitatkoztam: nem bolond, csak teszi magát. Mire Herczeg: Ha bolondnak teszi magát, akkor az is.

— Remek.

— Ugy-e? Szóval ezért mondom, hogy én elvből mindenkinek mindent elhiszek. Ha egy közepes tehetség zseninek mondja magát, elhiszem. Ha egy kispolgári lelkü nő előttem megjátssza a nagy démont, elhiszem. Baj nem lehet belőle, mert előbb-utóbb ugyis minden kiderül.

— Ha már életfelfogásnál tartunk: van-e valami kabalája?

— Nincs. De én már voltam kabala. Egyszer egy vigszinházi kolléganőmnek kölcsönadtam valami ruhadíszt. Jób Dánielnek nem tetszett, le akarta vétetni. A barátnőm megjegyezte: Bajortól kaptam. — Akkor tegye fel! — mondta szigoruan a direktor.

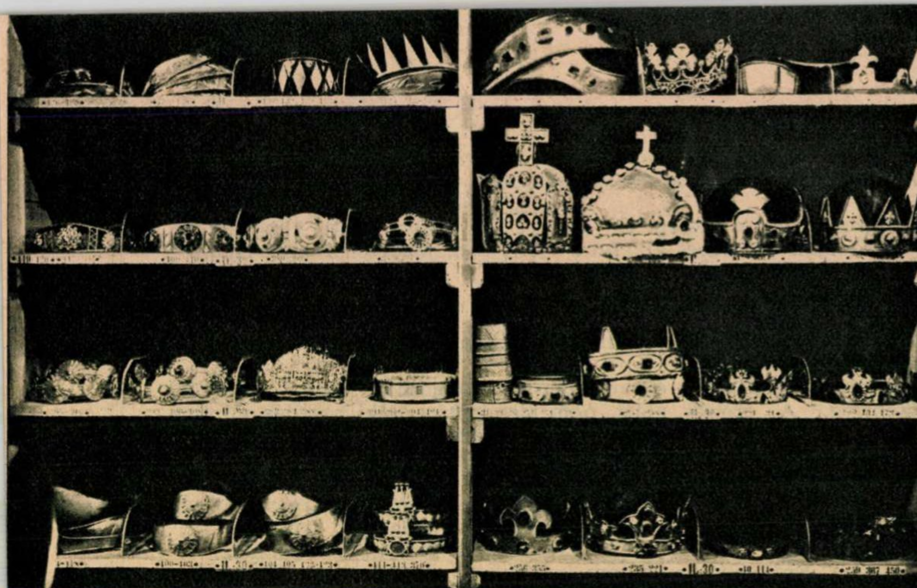
A szomszéd öltözőből az interju közben átjött Szabó Margit. Közbeszól:

— Gizi mindnyájunk kabalája. Ő, meg ez a nagyszerü darab. Irja meg, kérem, hogy Bajor a legnemesebb ember, a legjobb, legaranyosabb kolléga. Mi, „Az utolsó tánc" szinészei néha tréfából igy hivjuk magunkat: Bajor Gizi és társulata.

Lányi Viktor.

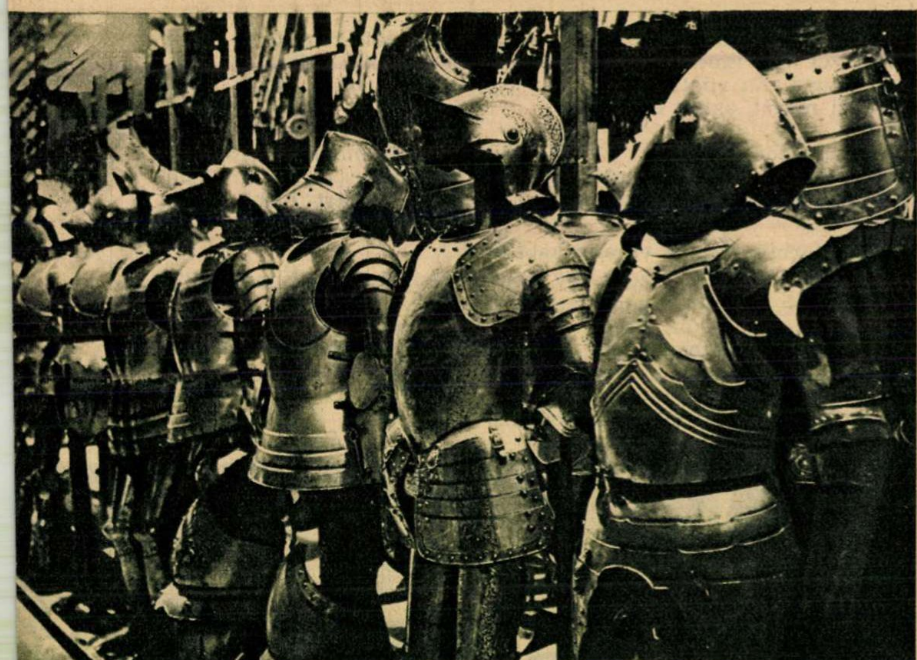
Koronák és fejedelmi fejdíszek a szinházi szertár polcain.

MUZEUM A KULISSZÁK MÖGÖTT

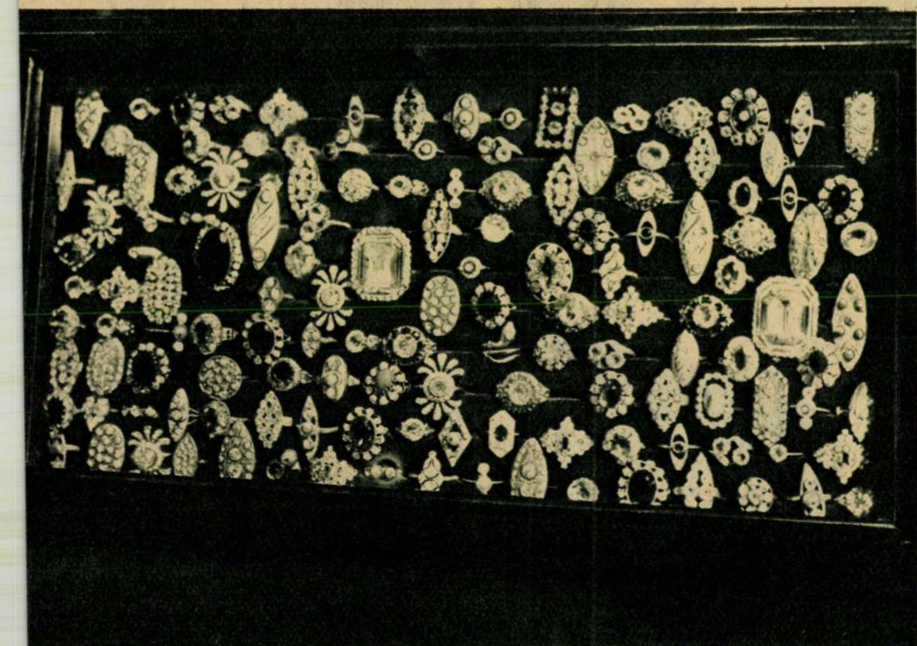
A mozgókép óriási elterjedése uj és regényes iparágakat teremtett. Hollywoodban ilyen cégfeliratokat lehet látni: „Sivatag- és őserdőkellékek", „Lovagi öltözékek, páncélok, királyi koronák és érdemjelek", „Csatajelenet-szakértő" stb. Valaha a szinházak díszleteit esetről esetre tervezték és készitették el. Ma a díszlettervezők már raktárra dolgoznak. Tudják körülbelül, mekkora a szükséglet lovagi öltözékekben, hotelportás-uniformisban, bohócsapkában, hányszor kellenek évenként sivatagok és oázisok, jelenetek a műtőben vagy a börtön fenekén. A legkülönösebb emberalkotta tárgyról, szükségleti cikkről, lakhelyről kellenek nagy számban másolatok; csak másolatok, melyek csak a fényképen, vagy a szintérről szemlélők számára tünnek fel igazinak. A szakértők versenyeznek abban, melyikük tud olcsóbban előállitani díszes palotahomlokzatokat, elhagyott vártornyokat, marsallbotokat és börtönrácsokat. A modern mozgóképgyárak már egyesitik magukban a kellékiparokat is. Igy gazdaságosabb és kényelmesebb. Körülbelül ugy járnak el, mint a hatalmas automobilgyárak, melyeknek ma már saját gumiültetvényeik vannak a trópusokon. A nagy filmvállalatoknak saját szakszerü sivatagaik, saját berendezéseik orkánok, forgószelek és szélviharok felidézésére, óriási muzeumaik vannak rendjelekből, lovagi tornakellékekből, sőt különböző országok felségjelvényeiből. A kulisszák mögötti leltár ugy tünhet, mint valami remek műgyüjtemény.

Elvük az, hogy mindent, multat és jövőt, közelt és távolt, szépen egy helyen raktározzanak fel; kell, hogy kéznél legyen minden, középkori kinzószerszámok épugy, mint északsarki tájak. Időt és „rezsit" kell megtakaritaniok. Egy jó másolat többet ér, mint a valóság és sokkal olcsóbb. Hihetetlen olcsón lehet előállitani a babiloni fényüzést, római amphitheatrumokat, kültelki nyomortanyákat és meghitt családi tűzhelyet. Mindezt körülbelül egy áron. Állitólag olcsóbban beszereznek egy tábornoki egyenruhát, mint egy csavargóöltözéket, mert az utóbbihoz nagyobb szakértelem és tervezői képesség kell; egyébként mindkettőt ugyanabból az olcsó anyagból készitik. A fényképen ritkán lehet észrevenni a minőséget.

Hihetetlen rend van ezekben a leltármuzeumokban. Mindent pontosan számoznak

Lovagi vaspáncélok a ruhatárban.
Alsó kép: az ékszer-készlet egy része.

és katalogizálnak. A kezelő csak nyugta ellenében adja ki a műtárgyakat. Egy alacsonyfizetésü alkalmazott kezeli a muzeumot, járkál a csodálatos holmik között és soha meg nem illetődik. Ez már nem szokás a huszadik században. Néha szeretettel nézi az ujabb szerzeményeket, egy keresztes lovag sisakját, egy kétszáz évvel azelőtti faliórát, vagy egy hiu reneszansz-korbeli nő ékszerét. Azután lassan megszokja. Elnéz a különböző korok felett fölényesen és szakmabeli unalommal. Természetesen rendben is kell tartania őket. Kiadás előtt leporolja, használat után rosszalva talál rajtuk foltokat és összeszidja a munkásokat.

A szakemberek azt mondják, hogy e másolatok gyakran jobbak és „hűbbek" mint a valóság, legalább is jobbak a felvétel céljaira. Aminthogy a szinésznek rikitószinüre, vagy hullafehérre kell festenie az arcát, hogy a felvételeken „érvényesüljön" és némileg természetesnek tünjön fel, ugy minden fontosabb kelléket is át kell dolgozni a fényképezéshez. A mozgóképipar szép lassan megtanulta, hogy a világ, ugy, ahogy van, az élet valóságos szintere, a lakószoba, az iroda, az étterem, nem alkalmasak a mozgóképfelvételre. Ezért oly mulatságosak a régi, kezdetleges filmek, melyeken minden kissé természetellenes, pedig díszleteik, szigoru értelemben véve, természetesebbek voltak, mint ma. Ezért kell sok mindenből uj példány, akkor is, ha a régi beszerzése olcsóbb lenne. Talán a fényképezőtechnika egyszer odafejlődik, hogy a kendőzetlen valóságot, abban a világitásban, melyben számunkra van, hűen visszaadhatja, egyelőre azonban nem a fényképezőgép alkalmazkodik a valósághoz, hanem megfordítva. Egyelőre még jobban mutat a filmen a három és fél dollárért készitett ősi japán császári fejdísz, mint az, amit a British Museumban őriznek.

A valóságos vihart nem lehet olyan jól fényképezni, mint a mesterségeset. A világban található fényelosztás a fényképezésre általában kedvezőtlen. Természetesen vannak utánozhatatlan dolgok, egy hatalmas folyamot, a Mont Blanc-t, a Grönland környéki jéghegyeket nem lehet papirmaséból megcsinálni. Azonkivül vannak végső, a természetből alig elleshető jellegek, melyeknek elővarázsolására a díszlettervező már nem mer vállalkozni. Egy kinai táj hangulata egészen sajátos, a mozilátogató ilyesmikben már könnyen megérzi a hamisat, a mesterségeset. S különben is, a mozgóképipar elbirja azt a befektetést is, hogy az egész társaság felvevőgépestül és mozicsillagostul felkerekedjen s Kinába menjen, a helyszinre, vagy bevonuljon a valódi, hamisitatlan őserdőbe. A hiteles környezet bizonyos esetekben az igényes mozilátogató számára elengedhetetlen. Némelykor szét kell nézni a szertárban és beidézni a történelmi szakértőket. A műtörténészektől eltekintve, huszadik századbeli mozilátogató már alig ellenőrzi a díszletek utolsó részleteinek korhűségét. S egyébként is, a szerelmi jelenetben — s ez akad — inkább látja az örök emberit, ami minden korban egyformán érdekes és izgalmas.

Baloldali kép: a rendjelgyüjtemény.

A diadémok szertári szekrénye.
Alsó kép: részlet a fegyvertárból.

HALÁLSUGARAK

IRTA: KURT FISCHER

Egy esős novemberi napon, estefelé, két férfi állt meg egy barátságtalan épület előtt, az egyik egyenruhában volt. Az erős fakaput hangosan megzörgették, mire léptek hallatszottak s egy hang kiáltott ki:

— *Ki van odakint?*

— *A rendőrség!* — hangzott. — *Nyissa ki!*

Lánccsörgés hallatszott, aztán egy nehéz reteszt visszahuztak s az ajtó hangtalanul kinyilt. Az ajtónyilásban különös alak állt. Középnagyságu, erős férfi volt, mélyenülő szemeit távcsőszerü, fekete szemüvege teljesen eltakarta, a sápadt arcban tátongó üregeknek látszottak. Gumiszerü köpenyt hordott.

— *Doktor Owen Utte személyesen?* — kérdezte a rendőrhivatalnok.

A feketekabátos mereven meghajolt.

— A Yale-egyetem tiszteletbeli tagja és a sugaras kezelések professzora — magyarázta öntudatosan.

— Ez az ur, Frank Mihály, az ön szerencsétlenül járt asszisztensének fivére — folytatta tovább az egyenruhás férfi. — A hatóság nevében felkérem, hogy néhány apróságról még felvilágositást adjon a halálesetre vonatkozólag, doktor Utte!

A három férfi leült egymással szemben a nagy, sötét laboratóriumban, amely fekete gumitalpon álló furcsa alaku üveg és fém gépeivel, a porcellánizolátorokban és a krómozott vezetékekben visszatükröződő különböző szinü titokzatos fényeivel inkább nézett ki egy középkori alchimista titkos műhelyének, mint egy modern fizikatanár kutatóintézetének.

Dr. Utte beszélni kezdett:

— Bizonyára tudják, hogy egy ismeretlen sugár felfedezésén dolgozom, melyet epszilon sugárnak neveztem el. Ha egy emberre negyed óra hosszat hatnak ezek a sugarak, anélkül, hogy vastag ólomköpennyel védekezne, az érintett bőrterületen hihetetlen gyorsasággal szétesnek a szövetek s az azt ellepő vérömlenyek a felismerhetetlenségig megduzzasztják a testet. Ezzel az apparátussal állitom elő a sugarakat!

Különös formáju nagy üvegcsőre mutatott és hallgatói ijedt csodálkozással követték tekintetét.

— Nos, két héttel ezelőtt egy Frank Róbert nevü fiatalember jelentkezett nálam, elmondta, hogy az egyetemen hallgatta előadásaimat és kért, vegyem fel laboránsnak. Egyébként mindig egyedül dolgoztam, minthogy azonban az utolsó időben felgyülemlett munka egy ember erejét ugyis felülmulja, elhatároztam, hogy felveszem szolgálatomba. Két nap mulva véres testtel találtam, a felismerhetetlenségig elváltozva az apparátus kisugárzásának területén.

A rendőrhivatalnok itt egy pillanatra abbahagyta a gyorsirást és rápillantott a szerencsétlenül járt asszisztens fivérére. A tanár tovább beszélt:

— A legszigorubb rendelkezésem ellenére is, kisérleteket végzett távollétemben és vétkes könnyelmüségében nem vette fel a védőöltözetet!

Dr. Owen Utte lehajtotta fejét, aztán második látogatója felé fordulva igy szólt:

— Ön, az elhunyt fivére, fogadja részvétemet!

Frank Mihály fiatal arca a testvéri gyásznak nyomát sem mutatta, amikor válaszolt:

— Köszönöm részvétét dr. Utte! Az elhunyt nem érdemelte meg. Gonosztevő volt!

Két csodálkozó tekintet szegeződött rá.

— Legfiatalabb kora óta csak szégyent hozott nevünkre, mert már gyermekkorában lopott. A korral csak rosszabbodott nála a bűnözési hajlam. Betegesen vágyódott gazdagság után. Képes volt órák hosszat előadást tartani a tolvajlás legügyesebb módjáról. Ugy gondolkozott egy betörésen, mint egy nehéz sakkpartin. — *Miért pénzt lopni s ezzel kitenni magát a rajtacsipés veszélyének?* — magyarázta nekem egyszer. — Egy ügyes tolvajnak értékesebb dolgokat kellene lopni, például egy emberi életet. Aztán annak a helyébe ülni és fáradság nélkül élvezni az eredményeket, amiért a másik hosszu munkás életét és erejét feláldozta... Igen, ilyen volt Róbert fivérem. Egy züllött lángész. Öt év előtt elvesztettük őt szemünk elől, amikor az egyetemről kizárták lopás miatt. Csak a halotti jelentés vezetett most nyomra bennünket.

A rendőrtisztviselő felemelkedett:

— Köszönöm dr. Utte felvilágositásait! Megengedi, most elköszönök — szalutált udvariasan és az ajtó felé tartott. Frank Mihály is felállott. Dr. Utte kikisérte őket a laboratóriumból s mialatt a hosszu, sötét folyosón áthaladtak, Mihálynak feltünt, milyen kinos csend van az egész épületben. Egyedül lakhat a tanár.

Már kinyilt a nehéz ajtó, Mihály örült a friss, hideg éjjeli levegőnek s a rendőrt igyekezett követni, amikor egy ólomnehéz kéz megfogta a karját.

— Még valamit szeretnék beszélni magával, fiatal barátom! — hallotta dr. Utte hangját.

Mihály megfordult, kellemetlenül érezte magát. Még egyszer menjen vissza ebbe a házba? Egyedül?

— Fontos? — dadogta zavartan. — Én tulajdonképpen... — nem jutott megfelelő kifogás az eszébe.

— *Kétmillió dollárt akarok ajándékozni önnek!* — mondta hirtelen a tanár. — Azt hiszem, jobb lenne, ha bent beszélnénk meg a dolgot...

Mihály szinte bódultan hagyta, hogy vezessék a hosszu folyosón visszafelé, botladozott a laboratóriumban s leült egy nehéz acél székre, mely a sugárapparátus közvetlen közelében állott. Dr. Utte hosszu léptekkel járt fel s alá, s aztán állva maradt Mihály előtt.

— Frank Mihály — kezdett beszélni. — Bizonyára tudja, hogy én gazdag vagyok. Van néhány szabadalmam. Vagyonom körülbelül kétmillió dollárra rug. Ezek biztos értékpapirokba fektetve, bankokban vannak. Ma este elkészitem a végrendeletemet. Fivére áldozatul esett találmányomnak, ezért bűnhődni akarok s megteszem önt általános örökösömnek!

Acél faliszekrényéből a tanár géppel irott iratot huzott elő.

— Ebben van leirva utolsó akaratom! Csak az aláirásom hiányzik még ahhoz, hogy érvényes legyen. Nézze meg a pontos időt, barátom, mert életének végzetes pillanata lehet ez!

— Olyan váratlanul jött mindez! — dadogta Mihály. — Miért ez a nagy sietség?

— Mert dr. Owen Utte, még mielőtt a nap felkel, az epszilon sugarak áldozata lesz! — mondta a tanár közömbösen és különösebb hangsuly nélkül, mintha csak valami tudományos megállapitást tett volna. Aztán jobbkezébe vette az előtte fekvő tollat és biztos, határozott kézzel nevét a végrendelet alá irta.

Mihály felugrott, nem hitt szemeinek. S ahogy ott ült, félig nyitott szájjal, szemeit iszonyattal dr. Utte jobbkezére szögezve, ajkai nem találtak szavakat.

— A keze... — mondta nagy nehezen —, az Istenért hogyan lehetséges ez?

Dr. Utte jobbkezén nem lehetett semmi különöset látni. Hosszu, keskeny, vastag ólomkesztyübe bujtatott kéz volt, mely a papir fölött ügyesen mozgott.

A doktor nem vette észre a szembenülő izgalmát. Aláirta nevét s felállt. Ajkai körül az este folyamán először látszott egy furcsa, mefisztószerü arcfintor.

— Nos, kedvesem, most gazdag ember lett. Ha a milliomos Frank Mihály a bankban felmutatja a végrendeletet, szó nélkül kiadják neki az értékpapirokat.

Ismételten fel s alá járt a szobában.

— Az előbb Róbert fivére ábrándjairól beszélt. Az az ember valóban zseniális alak lehetett. Én is határtalanul érdekesnek találom az ötletét, gazdag, idegen élet eltulajdonitását. Ismeri Ovidius Metamorfózisát?

Mihály felkiáltott.

— Elég! Engedjen, el akarok menni!

Fel akart ugrani. De dr. Utte gyorsabb volt nála. Párducszerü ugrással a nagy márvány kacsolótáblánál termett s lenyomott egy gombot. A szék háttámlájáról és karfájáról félköralaku acélsinek ugrottak elő és átfogták Mihály testét.

— Ugyan, ugyan, csak nem akar most itthagyni engem, mikor az elbeszélésem éppen érdekes kezd lenni — mondta dr. Utte s a sátáni mosoly fanatikus ajkai körül még mélyebbé vált. — Az előbb éppen félbeszakitott, amikor azt akartam leszögezni, hogy az egyéniség átváltozása nagyon érdekes folyamat, de keresztülvitelének bizonyos feltételei vannak. Mindenekelőtt az áldozatnak gazdagnak kell lenni, legjobb ha milliomos, hogy a gyilkossággal a merénylő elérje célját. Azonkivül ajánlatos olyan embert szemelni ki áldozatul, akinek lehetőleg kevés ismerőse és rokona van, hogy a bünözőt ne leplezhessék le, ha a meggyilkolt életét tovább éli. Egy a világ szeme elől visszavonult tanár nagyon megfelel természetesen erre a célra. Csak olyan halálnemet kellene választani, amely a halott alakját teljesen elváltoztatja.

Az acélszékben fogva tartott férfi teste remegett.

— Róbert! — kiáltotta dühödt felháborodásában. — Róbert, te csirkefogó! Te gyilkoltad meg dr. Uttet!

— Amint látom, nem tud uralkodni magán — állapitotta meg az ólomkabátos férfi. — Ezért egy kis ideig ki fogom tenni az epszilon sugarak hatásának. Ne féljen, ez az adag nem halálos!

Odament a kapcsolótáblához és felemelt egy emelőkart. Nagy zizegés kezdődött. Az üvegcsövek belsejében fényes kigyók csavarodtak és Mihály érezte, hogy bőre lassan felmelegszik.

Aztán Mihály felé fordult, levette pápaszemét és parókáját s egyszerre nagyon kezdett hasonlitani Mihályra. Arca gunyos mosolyra torzult és erőltetett tárgyilagossággal folytatta:

— Tegyük fel, hogy a mi hipotetikus bünözőnk hosszu keresés után az egyedül élő gazdag professzorban megtalálta áldozatát. Hamis ajánlólevelekkel bizalmába tud férkőzni és asszisztensévé lesz. A személyiség kicserélésére tehát minden elő van készitve. A bűnöző megöli a kutatót az epszilon sugarakkal, ő maga átváltozik áldozatává, a felismerhetetlen holttestet kiadja, mint az asszisztenséét, most tehát zavartalanul élvezhetné a milliókat.

Elhallgatott, de rövidesen folytatta:

— A bűnöző észreveszi azonban, hogy számitásaiból egy igen fontos tényezőt kifelejtett. A tudós mégsem volt egész megfelelő személy. Egyedülálló ember ugyan, de a posta naponta hoz tudományos leveleket, melyekre utódja nem tud válaszolni. A gonosztevő látja, hogy ezt a szerepet nem tudja soká játszani. Nem marad más hátra, mint a veszélyes kisérlet megismétlése s ujabb csere keresztülvitele. A bűnöző azonban okult első hibáján, csak olyan személyt választ ki, akinek életkörülményeit ismeri... tehát az öccsét!...

Ördögien nevetett és szemeit összehuzva sziszegte:

— A bűnöző tehát fivérét fogja kitenni a legujabb sugaras kezelésnek s a holttestet dr. Utte holttestének adja ki, aki egyik kisérletének esett áldozatul. Ő pedig mint Frank Mihály él tovább és szerepét nagyszerüen végig tudja játszani. Természetesen előbb még a milliókat nevére átirja, megfelelő végrendelettel...

Ebben a percben Mihály villámgyors mozdulata félbeszakitotta. Eddig mozdulatlanul ült a szék acélkampói között, most hirtelen megfordult és sikerült a végrendeletet ujjai közé kaparintania. Egy pillanattal később darabokra szakitva repült az irat a földre. Mihály felágaskodott és orditani kezdett:

— Te gazember! Megölted dr. Uttet, engem is meg fogsz ölni, de az nem segit rajtad! Egy szétszakitott végrendelet érvénytelen!

Róbert először rá akart rohanni a védtelenre. De aztán lépésről lépésre visszahúzódott a kapcsolótábla felé. Hideg düh csillogott szemeiben.

— Mihályka, anyámasszony katonája! Itt van kezemben az emelő, ha lenyomom, félmillió Voltnak engedek szabad utat. El fogsz égni. De a milliókat mégis én fogom élvezni, mert az a papir, amit eltéptél, nem volt az egyetlen példánya a végrendeletnek. Holnap a posta egyik ismerős ügyvédnek levelet fog vinni, mely igy kezdődik: „Én, dr. Utte, sajátkezőleg..."

A megkötözött ember harsogó nevetésbe csapott át.

— Te bolond! — kiáltotta az izgalomtól eltorzult arccal. — Saját hálódba kerültél! Hiszen dr. Utte nem is tudott irni!

Kinos csend következett. A gonosztevő kikapcsolta az áramot. Ugy állt, mintha kővé meredt volna.

Mihály diadalmasan szólt:

— Amint láttam, hogy a végrendeletet irod, tudtam, hogy nem lehetsz a valódi dr. Utte. A professzor jobbkezét elvesztette a háboruban és műkezet hordott; sem az ujjait nem tudta mozgatni, sem irni nem tudott. Ezt rajtad kivül mindenki tudja, te gazember! Mihelyt leveled holnap elér az ügyvédhez, összeomlik egész kártyavárad. Barátom, van igazság a földön!

Fém csörgése hallatszott. A kapcsok szétnyiltak s szabad utat engedtek. Gyors pillantást vetett a gonosztevőre s megértett mindent. Az erős férfi megingott, kezeivel véletlenül a kapcsolótáblába kapaszkodott és közben kikapcsolta a működő gépezetet...

Mihály ugy remegett, mintha lázas volna. Csak ki innen, gyorsan ki ebből a házból. Hatalmas ugrással, miközben lábaival a hatalmas üvegcsövekben botladozott, rohant ki, az éjszakába...

*

Az ujságok a következő kábelsürgönyt hozták:

Philadelphia, nov. 6-án.

Ma reggel halva találták laboratóriumában, a város közelében, a sugárkutatás hires professzorát: dr. Owen Uttet. Saját találmányának, az epszilon sugaraknak lett áldozata. Kézzel irott végrendeletében, melyet előbbi asszisztense irhatott, vagyonát, kétmillió dollárt, bizonyos Frank Mihályra hagyta. Az örökös lemondott egy alapitvány javára, mely az elbocsátott fegyencek megjavitását célozza.

A népek mosolya

Nyelvtani zavarok.

— *Nézd, mit hozott ez a szerencsétlen! Én pedig két kávét kértem. Pontosan ugy mondtam, ahogy a szótárban áll.*

(Illustrierte Blatt.)

*

Munkamegosztás.

A skót család hazaérkezik olaszországi utjáról és beszámol az ismerősöknek a látottakról.

— De hogyan tudtátok Róma minden nevezetességét három nap alatt végigjárni? — kérdezték csodálkozva a jóbarátok.

— Nagyon egyszerüen. A feleségem végigjárta a templomokat, meg a romokat és a kirakatokat nézte meg, a lányom a muzeumokat bujta, én pedig Róma éjszakai életét és a szórakozási lehetőségeket tanulmányoztam.

(The Humorist.)

A virágok.

— No, öcsikém — érdeklődik az imádott leány kisöccsénél az udvarló —, mit szólt a nővéred a virágokhoz, amit küldtem neki?

— Ó, nagyon örült, sőt azt hiszem, le is préselte az egész csokrot!

— Lepréselte?

— Igen, mert a mama azt mondta neki, nem kell tul nagy sulyt helyezni rá!

(Dagens Nyheter.)

*

Megkülönböztetés.

— Hallom, a fiad festőművész! Bizonyosan rengeteg sok szép dolgot fest.

— Egyáltalában nem. A fiam ugyanis arcképfestő.

(Newyorker.)

*

Félreértés.

A háziorvos magyarázza a férjnek.

— Az ön felesége állandó anyagcsere-bajokkal küzd...

— Igen, ezt már én is tapasztaltam — feleli megértően a férj —, minden második héten pénzt kér tőlem uj ruha-anyagra.

(Tit Bits.)

*

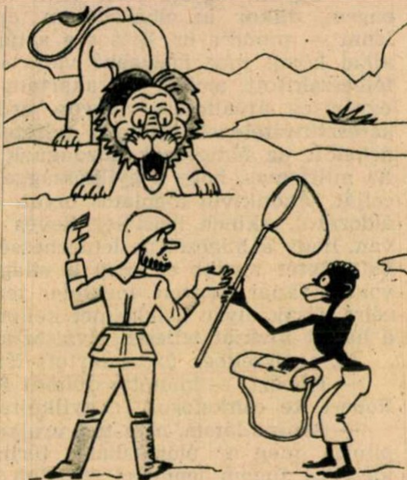
Orvosnál.

— Ejnye, ejnye... Hogy lehetett egy ötpengőst lenyelni?! És mi fáj most?

— A pénztárcám!

(Nashville Baner.)

Kis tévedés.

— *Te szerencsétlen! Nem megmondtam, hogy ma vadászni megyünk és a puskámat hozd el?*

(Frankfurter Illustrierte.)

*

Családi hiradó.

— Borzasztó! Most olvasom, hogy az öreg Smith ma éjszaka álmában meghalt. Este lefeküdt, elaludt és nem ébredt fel többé.

— Szóval ő maga nem is tudott róla, hogy meghalt?

(Answers.)

*

Mentegetődzés.

— *Bizony, asszonyom, én három teljes hónapig éltem emberevők között.*

— *Ne haragudjék, kedves ezredes, de ezt nem tudtam és most csak egészen egyszerü vacsora van nálunk.*

(Münchner Illustrierte.)

Nagy siker.

— Mondd, Erzsike, vetted már hasznát a külön testedzési tanfolyamnak?

— De mennyire! Tegnap selyemkiárusitás volt az áruházban, rengeteg sokan voltak, de elsőnek szaladtam fel a harmadik emeletre és még a legjobb árukat kaptam!

(Söndagnisse Trix.)

*

Rossz ajánlólevél.

A fiatalember mint kérő jelenik meg a családfő előtt.

— Nem iszom, nem dohányzom, nem szoktam éjszakázni, sem kártyázni. Nem nagy a fizetésem, de jól be tudom osztani, megélünk belőle ketten is tisztességesen...

— Nem adom önhöz a lányomat! — hangzik a nem várt apai döntés.

— Miért? Nem vagyok talán férjnek való ember?

— Sőt tulságosan is az. Csak nem hozok a családba egy olyan embert, akit a feleségem majd állandóan példaképnek állithat elém.

(Nebelspalter.)

KIS KÉPES VASÁRNAP

Imádság a szülőkért

Én Istenem, jó Istenem
Áldd meg apám, áldd meg anyám,
Aki nappal fárad értem,
Aki éjjel vigyáz reám!

Szép életük legyen hosszu,
Hogy megérjék: mi lesz velem?
S teljék bennem örömük majd
Én Istenem, jó Istenem!

Gyökössy Endre.

A napot felhő takarta el, a fűszálak sárgulni kezdtek. Néha reggeltől estig esett az eső. Nagy gondban volt szegény tücsök, hova rejtse a hegedüjét, hogy meg ne ázzon. Már három nap, három éjjel ezen töprengett, mikor egy szarka szólt rá a magasból:

— De búnak eresztetted a fejed, tücsök koma!

— Hogyne busulnék, mikor féltem a hegedümet — felelte a tücsök. — Napvilágon agyonázik, tücsöklyukban meg megfázik.

— Azon ne busulj! Elviszem én a te hegedüdet a leglombosabb tölgyfa kellős közepébe. Olyan sürü ott a levél, hogy se nem ázik, se nem fázik.

Örült a tücsök, meg is köszönte a szarka kedvességét. De mikor az felrepült a magasba a hegedüjével, bizony majd megszakadt a szive utána. Amint a szarka visszajött, meg is kérdezte nyomban:

— Hová tetted a hegedümet, én is utána megyek!

— Bolond ez a tücsök — gondolta a szarka, de azért elmagyarázta: — Látod azt a három akácfát? A harmadiknál jobbra perdülsz s addig mégy, mig a mező végére érsz. Ott találsz egy nyárfasort, annak a végében van egy nagy kert, annak a kellős közepében van egy óriási tölgyfa, annak a kellős közepébe rejtettem én a hegedüdet, hogy jövő nyárra is épségben maradjon.

Alig várta a tücsök, hogy a szarka a mondókája végére érjen, szaladt árkon-bokron, hogy minél előbb megtalálja a hegedüjét. Bizony, nem ért oda olyan hamar, mint a szarka. Már a hold is feljött az égre, a csillagok is előbujtak, mikor a kertbe ért. A kert kellős közepén ott állt a tölgyfa. Bizony, sirva fakadt a tücsök, mikor meglátta. Amint ott sirt, sirdogált, egyszercsak a tölgyfa kellős közepében megszólalt a tücsök hegedüje, de olyan gyönyörüszépen muzsikált, amilyen szépet se a fák, se a bokrok, de még a tücsök se hallott.

— Csak még egyszer nálam lehetne a hegedüm — sóhajtotta a tücsök.

Abban a szempillantásban egy vékonyka holdsugár szállt a tölgyre, átfonta a tücsök hegedüjét s a másik pillanatban már ott volt az a tücsök előtt. Boldog is volt a tücsök s szaladt egyenest a mezőre. Mikor a tücsöklyuk előtt álló fűszál meglátta a tücsköt a hegedüjével, tisztelete és öröme jeléül háromszor meghajtotta magát.

De a nagy öröm nem soká tartott. Mert megeredt az eső. Jajgatott is szegény tücsök, mi lesz most a hegedüjével: napvilágon agyonázik, tücsöklyukban meg megfázik.

Megint rászólt a szarka:

— Most aztán busulsz megint, ugye? Nemhogy ott hagytad volna, ahová én vittem!

— Inkább föld mélyébe ásom, fű ne lássa, fa ne lássa — mondta a tücsök.

Ugy is tett. De a föld nagyon hideg volt. Vacogott a tücsök, vacogott a hegedüje. A tücsöklyuk előtt álló fűszál nem győzte eleget sajnálni őket. Be is kopogott hozzá:

— Gyere ki, édes tücsköm, gyere ki egy szóra!

Nem kellett sokáig biztatni a tücsköt, kijött az gyorsan, mert azt hitte, hátha kisütött a napsugár. De biz' az nem sütött. De mégse jött elő hiába, mert arra jött egy menyecske, annak a szoknyájára ugrott, az a szoknyája ráncában hazavitte; szoknyáját a meleg kuckóba akasztotta, a tücsköt egész télre ott marasztotta, a kemencepadkán ágyát megvetette, kikeletig muzsikusnak szerződtette.

Jancsika levele a kis Jézuskához

Édes kis Jézuskám, neked szól levelem,
Budapesten lakom, Jancsika a nevem.
Tán te nem is tudod, mily szegények vagyunk,
Jégvirágos mindig az ajtónk, ablakunk.

Oly hideg a szobánk, bedudál a szél is,
Fázik az Annuska, majd megfagyok én is.
Anya munkába jár reggeltől estelig...
Egy kis jó melegre, látod, mégse telik!

Ne is küldj nekem most karácsonyra csákót,
Kesely paripát se, négy kereken járót!
Annuskának se küldj vasalót, reszelőt,
Édes kis Jézuskám, küldj inkább tüzelőt!

Pósa néni.

Cini Cini kisegér a mézzel vajjal folyó országban

Cini Cini gyomra bőszen korgott, elhatározta hát, hogy elmegy egy kicsit körülnézni, hátha akad valami harapnivaló. Gyorsan átbujt hát a magacsinálta bejáraton, ami éppen Pistiék szobájába vezetett. Óvatosan körülszaglászott, hogy nem érez-e macskaszagot és mivel tiszta volt a levegő, tovább folytatta a felfedező utját. Nem kellett soká keresnie, mert az ágy alatt egy fél dióra bukkant. Ez ugyan nem volt valami sok — de jobb a semminél, igy hát ott helyben hozzálátott a diórágáshoz. Ahogy rág, rág, egyszer csak hangokat hall — figyel —, hallja ám, hogy Pistinek mesél az anyukája. Éppen azt mesélte, hogy: az egyszeri legény, aki már kiért a világ végére, lát egy nagy kaput. Gondolja. ha már eddig eljött és legyőzte a tizenkétfejü sárkányt, megnézi már, mi van a kapun tul. Bemegy, hát Uram Fia, eláll szemeszája, amerre csak néz, mindenhol csupa álom, mesebeli jó tárul a szeme elé. A karités kolbászból volt fonva, a házak csokoládéból, ablaka cukorból, szóval egy igazi mézzel. vajjal folyó ország volt. Na, mondja a legény, már ugyis kopog a szemem az éhségtől, itt hát megvacsorázom. Letört egy darab kolbászt és elkezdte enni.

Ahogy hallgatja Cini Cini a mesét, még a dióról is megfeledkezett, mert hirtelen arra gondolt, hogy mi lenne, ha ő is kivándorolna ebbe a meseországba. Menten hazasietett, hogy felkészülhessen a nagy utra. Amikor hazaért, tüstént elmondta a nagy ujságot, hogy ő bizony utnak indul és megkeresi a mézzel vajjal folyó országot. Egérmama és egérpapa mindenáron le akarták beszélni.

— Ne busuljatok — mondta édes egérszüleinek —, ha szerencsésen odaérek, küldök nektek levelet a fekete rigókkal — szólt és elindult.

Az éjszakát egy erdei nyulacska vendégszerető hajlékában töltötte.

— No, te sem jöhettél volna jobb helyre — mondta a nyul —, azt a legényt, akiről Pistinek meséltek, azt is én igazitottam utba.

Alig hajnalodott, máris utnak eredtek, a nyulacska elkisérte a hegy lábáig, itt elbucsuzott és azt mondta:

— Most már haladj tovább, de vigyázz! A három hegy tetején ül egy-egy sárga kandur, de ne félj, adok neked három szál szőrt, ha bajban vagy, vedd elő és megsegitlek. Cini Cini most hallott először a sárga kandurokról. Megijedt nagyon, már nem is tudott ugy örülni és legszivesebben visszafordult volna, mert mi tagadás, nagyon félt a macskáktól, hát még a három hegyet őrző sárga kandurotól. De azt már mégsem teszi, hogy szégyenszemre visszaforduljon, amikor már csak három hegy válassza el minden földi jótól. Lépéseit egyre szaporázva felért az első hegyre. Még körül sem nézhetett, már hallotta a sárga kandur nyávogását. Arra gondolt, ugyan hova bujhatna, amikor előtte termett a félelmetes sárga kandur. Nagy volt és szemei, mint két lángoló reflektor, világitottak. Szegény Cini Cini egyszeriben elfelejtette a kolbászt meg a sajtot és a sárga kandur már ugrásra készen, hogy bekapja az egérkét. Ekkor Cini Cini elővette a szőrszálat és mire a sárga kandur kinyitotta a száját, ott termett egy hatalmas kutya és a kandur ijedtében elfelejtette az egérkét. Cini Cini gyorsan lenyargalt a hegyről. No, ezt szerencsésen megusztam, örvendett Cini a nagy ijedtség után és nekiindult a második hegynek.

Amikor meglátta a második kandurt, gyorsan elővette a második szőrszálat. Hát egyszerre csak olyan szél kerekedett, hogy Cini Cini felrepült a levegőbe és egyszer csak a hegy tövénél találta magát.

Reménykedve indult az utolsó hegyre. Itt is már várta a sárga kandur. De Cini Cini már csak az elkövetkezendő sok finom ennivalóra gondolt és közben hamar elő akarta venni a harmadik szőrszálat, de az bizony elveszett. Cini Cini azt szerette volna, ha most rögtön levegővé válik, mielőtt még bekapná a csuf kandur, de csak nem akart csoda történni és a kandur veszedelmesen közeledett a kis egérhez. Cini Cini fájdalmasan gondolt a mamára meg a papára, akik hiába várják a fekete rigót. A sárga kandur kitátotta félelmetes száját, mire szegény Cini Cini akkorát sikoltott, hogy felébredt rá.

Hát szörnyübb álma még nem volt kis egérnek, az biztos. Mellette ott volt a fél dió és Pistike anyukája még mindig mesélt a mézzel, vajjal folyó országról. De Cini Cininek nem kellett ez a csodaország, boldogan menekült haza, szüleihez és lemondott arról, hogy megkeresse a mesebeli országot.

Sütő Erzsébet.

Gyermekrejtvények

Kis keresztrejtvény

1		2	3	4		5
	■	6			■	
7	8		■	9	10	
11		■	■	■	12	
13		14	■	15		
	■	16	17		■	
18						

Beküldendő: vízsz. 1, 18 és függ. 1, 5.

Vizszintes: 1. Nemsokára igy kiálthatunk majd egy téli reggelen. 6. Tejtermék. 7. Szó betüi keverve. 9. Testrész. 11. Mutatónévmás. 12. Verés kezdete. 13. Vonat jár rajta. 15. Kopasz. 16. Táplálkozó. 18. Gyöngysor népiesen.

Függőleges: 1. Okosok. 2. Szomját oltó. 3. Kicsinyitő képző. 4. Száj része. 5. Ócskaságokat vesz és elad. 8. Szinház kezdete. 10. Női név. 14. Vissza: ipari növény. 15. Hegyes, rövid fegyver. 17. Város eleje.

Betürejtvények

1.

$\frac{\text{h}}{\text{ó}} \quad \frac{\text{K}}{\text{ap}} \quad \frac{\text{t}}{\text{É}}$

2.

$\frac{\text{dödödö}}{\text{Tü}} \quad \text{gyilkol}$

3.

$\frac{T}{L} \; \text{m} \; \frac{Y}{\text{Á}}$

Megfejtések

az 1938 november 27-i számból:

Kis keresztrejtvény. Vizszintes: 1. Tagadás. A. Ő. Ő. Á. 5. Véd. 7. Fúr. 9. As. U. 11. Ig. L. 12. Ach. U. 14. Yen. 16. Áll. 18. Istálló.

Betürejtvények: 1. Sinautó. 2. Poroszló. 3. Együttható.

Ki irta?: 1. Pósa Lajos: Tudjátok-e mi a haza? 2. Kölcsey Ferenc: Himnusz.

Gyermekrejtvény megfejtőink közül jutalmat kapnak a következők:

Faragó Kornélia, Balassagyarmat, Szerb-u. 6; Garbay Judit, Bp. VIII., Práter-u. 36, II. 12; Juhász Lajos, Kazsaper-puszta; Kiss Ervin, Enying, Szőlőhegy; Lejenne Pifi, Tiszaszentimre, Sorhát; Lukács Aladár, Bp. Kelenhegyi-ut 35; Tóth László, Bp. Podmaniczky-u. 67, III. 2; Udvardi Sanyi, Cegléd, Kinizsi-u. 24; Zajácz Ibolya, Baross Gábor-telep, Apponyi-ut 19.

A rejtvénymegfejtéseket csütörtök (dec. 15.) délig kell beküldeni. A megfejtéseket a két hét mulva (december 25.) megjelenő Képes Vasárnapban fogjuk közölni, a nyertesek nevével együtt. Cim: KÉPES VASÁRNAP GYERMEKREJTVÉNYEI, Budapest, V., Vilmos császár-ut 78. szám.

Asszonyoknak

Hangverseny-ruhák

Hangversenyre inkább veszünk fel nagyestélyi ruhát, mint szinházba. Persze szinházba, premierre, szintén előirás a hosszu ruha. *Ezen a télen főleg a hosszuujjas, magasan zárt, ugynevezett vacsorázó-ruha viszi el a pálmát,* mert ezt a ruhatipust favorizáljuk legerősebben. Az ilyesfajta ruha megfelel akkor is, ha kimondottan estélyiben kellene megjelennünk, de nagyon jó akkor is, ha nem előirás a nagyestélyi.

Az 1-es számu estélyi toalett fekete taftból készült. Ujjatlan, tüllfodor és apró bársony-csokor disziti. Ha praktikusak akarunk lenni, csináltassunk ehhez a ruhához akár tüllből, akár bársonyból, akár saját anyagából egy testre simuló hosszuujjas kabátkát s akkor nagyszerüen kihasználhatjuk a ruhánkat, mert szinte minden alkalomra jó lesz.

A 2-es számu borvörös moaré ruha is nagyestélyi. Hosszuujjas, elől kivágott, mégpedig a legmodernebb formában. A ruha térdig testhez simul, onnan lefelé a fodor bőviti. A fodor elején nagy bársony-csokor a dísz.

A 3-as számu ruha is alkalmas hangversenyre, szinházba, vacsorához. Fekete bársony, a ferde csukást arany bojtok disziték. Japán szabásu, de azért szélesitett a váll.

A lila muszlinruha (4-es szám) dusan huzott, magasan zárt, hosszuujjas. Ezt a ruhát ugyanigy megvarrathatjuk hosszu szoknyával is, akkor szép estélyi ruhánk lesz. Fiatalos szabás.

Az 5-ös számu fekete szatén-ruha is huzással van díszitve. A sima és a huzott részek keverése teszi ezt a kis koktél-ruhát érdekessé. Apró szalagcsokrok diszitik a felsőrészt. Az ujjak felül kissé ráncoltak, könyöktől lefelé karra simulók.

Nagyon szép ruha a 6-os számu. Az idén nagyon kedvelt borvörös csipkéből készült. Karcsu nőnek való ez a szabás, mert annyira testre simul, mint a kesztyü. Az eleje közepén s az ujjakon strassz-gombbal csukódik.

Nyakban pedig egy nagy strassz-csat a dísz. Aranyszandál illik hozzá.

Ékszer vagy valami csillogó dísz szinte minden délutáni és estélyi ruhán van.

Kivágott nyaku ruhához föltétlenül kivánkozik gyöngy, mégpedig nem egysorosan, hanem legalább három-négysorosan.

Például a *3-as számu ruhán csillog ugyan az aranybojtdísz, de a magas nyak körül még aranyékszer is kap helyet.*

Az 5-ös számu ruhán lehet a gomb egyszerü behuzott s külön viselünk hozzá ékszert.

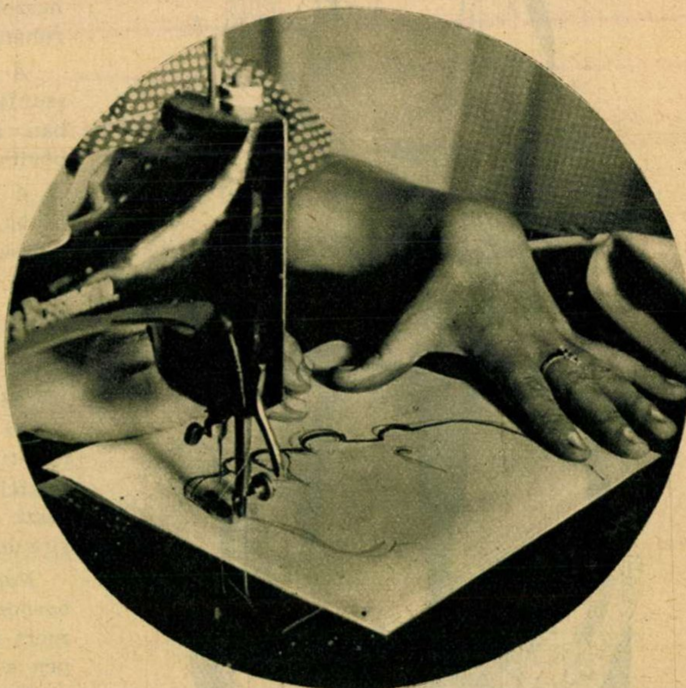
JÁTÉKBABA-KÉSZITÉSRŐL

Kóc vagy vatta, régi pamutkesztyü, rongyos harisnya, barna, fekete, sárga pamut a hajhoz, bajuszhoz, szakállhoz, fehér cérna, mosott fehér lenvászon: mindösszesen ennyi anyag kell ahhoz, hogy a kislányok sajátkezüleg készitsék el a babát, amellyel majd játszanak. Mennyivel jobban örül a gyermek olyasminek, ami két keze ügyes munkájával születik meg, mint annak, amit a boltban vásárolnak neki. *Főleg azok a kislányok, akik ügyes rajzolók, akiknek van fantáziájuk, terveznek majd olyan érdekes babákat, amilyeneket a boltban nem is vásárolhatnának.*

A babakészitéshez szükséges holmi jóformán mind megtalálható otthon, tehát még külön pénzkiadásra sincsen szükség. A vásznat lehet fehéren használni, de lehet vizzel higitott, piros tintában megmártani, megszáritani, kivasalni, igy rózsaszinesen felhasználni. Rózsaszinesen jobban hasonlit majd ez emberi testre a belőle készült alak.

Legokosabb először fehér csomagolópapirra rajzolni a baba egyes részeit, mikor már rajzunkkal megelégedtünk, csak akkor vigyük át a vászonra. *A babának külön kell elkésziteni minden egyes részét: a fejet, törzset, végtagokat.* Ha kivágtuk már a vászonból, akkor összegépeljük ugy, hogy egy darabon nyitvahagyjuk a tömés és kifordítás számára. Ha a babát mozgékonnyá is akarjuk tenni, akkor a végtagokba, mielőtt összevarrnánk, helyezzünk el egy-egy szál vékony drótot. Persze, ügyeljünk nagyon arra, hogy a tömés közepén menjen a drót, nehogy kiszakitsa a vásznat. *A tömést nagyon vigyázva, ügyesen kell végezni,* hogy se tul kemény, se tul lágy ne legyen, mert ettől függ a baba alakja. *A kezet, lábat, fejet már összegépelni is nagyon ügyesen kell,* nehogy elrontsuk a karakterét. Szabásnál vigyázzunk arra, hogy minden résznél körülbelül egy fél centit ráhagyjunk az összevarrásra. Mindegy, hogy milyen anyaggal végezzük a tömést, de azokhoz a részekhez, melyeket idomitani akarunk, inkább vattát használjunk. Legnehezebb szépen tömni a kézfejet, lábfejet és az orrot. Ezeket a részeket kötőtű vagy más ilyenféle vékony tárggyal kell tömködni, mert igy lesz szép, egyenletes. *A megrajzolás és kiszabás után talán a tömés a legkényesebb része a babakészitésnek.* Az összedolgozás már egyszerübb, főleg gépiesebb munka. Tömés után első dolog az, hogy a nyilásokat szép, sürü, apró öltésekkel bevarrjuk s ha ezzel ekészültünk, akkor egymáshoz varrjuk az összeillő, összetartozó részeket.

A baba összeállitása után következik az arcfestés és hajkészités. Ha rózsaszin vászonnal dolgozunk, akkor már csak a szem, száj karakterét kell megadnunk, leg-

A felrajzolt részeket géppel letüzzük.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Zsuzsika meggyógyult. Levele szinte megmelegiti az ember kezét, annyi boldogság süt belőle. Hogy Zsuzsika a télen milyen beteg volt, erős tüdőgyulladását szivzavarok követték és hogy a tavasz mennyi aggodalommal telt még el a lábadozó körül, de a nyár, az istenáldotta nyár, megint egész embert csinált Zsuzsikából s a doktor bácsi felügyelete alatt most már napoznia, usznia, sőt kicsit kerékpároznia is lehetne, mert a sok fekvés után fejlődő szervezete most már a sportot is megkivánja. Persze, csak ugy, hogy anya és doktor bácsi folyton ellenőrizzék a szivműködést, a pulzust, a hőmérsékletet . . . Ez tökéletesen helyes igy. Csak egyet kivánunk megjegyezni. Az ellenőrzés ne ugy történjék, hogy Zsuzsika még betegnek érezze magát. Ne idegezze be a gyermek egész életére, hogy neki vigyáznia kell és ő más beszámitás alá esik, mint gyermek- és embertársai, mivel ő sziv- és tüdőbajos . . . Dehogy is! Neki tudnia kell, hogy neki semmi baja, hogy ő makkegészséges, ezek a kis gondoskodások csupán azért kellenek, mivel átmenetileg beteg volt és a teljes felgyógyulást is egyideig még figyelemmel kell kisérni. Mert különben könnyen hipochondriássá válhat és lelkileg gátolt egész életére, hogy mindent egészségesen kiélvezzen. Szives üdvözlet.

Szerencsekerék. Ugy bizony, a szerencse kereke mindannyiunk számára megfordul és kiszámithatatlan, kinek mit vet oda. Néha a legjelentéktelenebbnek látszó esemény vagy semmitmondó kapcsolat hozza meg számunkra az ugynevezett főnyereményt. Ezért nem kell és nem szabad csüggednie senkinek . . . Levélirónk hugocskájával is — például — egészen váratlan módon esett meg a nagy szerencse. Dolgozó szülők ötödik gyermeke, az egyetlen leány a családban, ma tizenhét éves, de négyéves kora óta minden esztendőben a jótékony akció Hollandiába vitte nyaralni. A sors ugy intézte, hogy dusgazdag vasgyáros házába került szerény kis vendégnek és az a jólelkü család annyira megszerette a kis szőke magyar lánykát, hogy az első nyár után minden esztendőben kikérte. A leánykát nemcsak hogy jóltartották, hanem szellemileg is törődtek vele s a szegénysorsu magyar asztalosmester leánya kinn — nyári iskolában — megtanulta a hollandi s az angol nyelvet, tanult irodalomtörténetet és fizikát, megtanult szabni, varrni, finoman főzni és remekbe himezni, de emellett uszott, lovagolt és tenniszezett a milliomos gyáros gyermekeivel. Idén tizenharmadik éve, hogy megküldték számára az utiköltséget és hogy a fiatal leány kimehetett. Nos és legutóbb hazairt, hogy menyasszony. A gyáros legidősebb fia megkérte és — ó csodák csodája — a gazdag familia nem tiltakozott. Még egyszer hazajön, de már nem egyedül, hanem a vőlegényével és annak szüleivel s az esküvőt itt Magyarországon szép csendben megtartják. Azután kimegy a hugocska, a milliomos hollandi gyáros menye s ki tudja, mikor fog ujra hazajönni, mert hiszen élete most már odaköti a házba, ahol annyi éven át vendégeskedett. Isten éltesse azokat a derék hollandi embereket s a jegyespárnak mi is egész szivünkből gratulálunk!

Irók nyomában. *Mindenekelőtt rosszul teszi, ha általánosit. Minden ember más és minden iró más mint ember. Még azt sem mondhatja, amit levelében többek közt emlit, hogy minden iró ideges, szeszélyes lény . . . Mert van, aki az és van, aki egyáltalán nem az. Ami pedig „az emberkerülést" illeti: Ady Endre például boldogtalan lett volna, ha az a néhány ember, akit szeretett, bárha csak egyetlenegy napra, teljesen magára hagyja. Ő társas lény volt, aki szeretett beszélgetni, szerette, ha törődnek vele, ha körülveszik. Ellenben — például — Rainer Maria Rilke, az ő beteges érzékenységében, kerülve kerülte az embereket, főként az utolsó évtizedében. Csalódottnak érezte magát, nem a művészetben, mert abban utolsó lehelletéig hitt. De az embereket nézte kiábrándult szemmel és önmagát is csak ugy birta el, ha teljes elszigeteltség, csend vette körül. Mielőtt — osztrák alattvaló létére — Bécsbe behivták, hogy ott irodai katonai szolgálatot teljesitsen: Párizsban műteremházban lakott, festők és szobrászok között, a legszigorubban egymagában s oda — bevallása szerint — azért ment lakni, mert a festés és mintázás csendes mesterség, a hangok nem zavarhatják a szomszédokat. Ő még kávéházba se járt soha, holott irók nagyjából szeretnek kávéházban tanyázni — ezért ismerünk minden nagy városban „irodalmi" kávéházakat —, de, természetesen, ebben a kedvtelésben is: irója válogatja. Wilde Oszkár életének utolsó kávéházát, ahol dolgozgatott és burgundi bort ivott, ma is épségben látjuk Párizsban, a Gare de Montparnasse tőszomszédságában. Ugyanennek a bulvárnak végén most is kitünő kávét főznek abban a hires Closerie des Lilas nevü kávéházban, ahol a század első tizedében Ady Endre is sokat üldögélt azzal a kitünő francia regényiróval, Charles Louis Philippe-pel, akit Ady annyira becsült mint irót és annyira sajnált mint embert. (Ch. L. Philippe a párizsi központi tejcsarnok kis tisztviselője volt és tüdővészben halt meg, mert nem volt pénze, hogy gyógyittassa magát.) Annál kevésbé van értelme, hogy ép az irókat vegye egy kalap alá és skatulyázza sablonszerüen, mivel az iró pontosan ott kezdődik, ahol egyéniség, nem pedig tucatfogalom.*

KONYHA

Gesztenyéből készült tészták

Gesztenyekoszoru.

3 tojás fehérjét keményen felverjük, a 3 tojás sárgáját egyenként belekeverjük, s állandó kavarás közben 12 deka porcukrot és 6 deka lisztet beleszórunk. Sütőbádogba papirt téve, megsütjük, lisztezett deszkára kiboritjuk, a papirt lehuzzuk a tésztáról, s szaggatóval pogácsákat szaggatunk ki belőle.

Gesztenyefelfujt.

5 tojás felvert habját, 5 sárgáját, 10 deka kikavart vajat, 1 kg héjában főtt, megtisztitott, áttört gesztenyét, 10 deka narancshéjjal megdörzsölt, porrátört kockacukrot összekeverünk. Kivajazott és cukrozott formába öntve, gőzön 75 percig főzzük.

Gesztenyéskifli.

Hozzávaló: 12 deka vaj, 25 deka sima nullás liszt, 1 deka élesztő, kevés só, 2 evőkanál cukor, egy tojássárga és féldeci tejfel. Vajat a liszttel eldörzsöljük, az élesztőt is szárazon elmorzsoljuk, aztán hozzáadjuk a többi hozzávalót. Pihentetés nélkül azonnal nyujtjuk késfokvastagságra, s nagy pogácsaszaggatóval kerek lapokká szabdaljuk. Töltsük meg egyenletesen az alább leirt töltelékkel. Kiflikké sodorva kenetlen tepsibe tesszük, tetejét egész tojással megkenjük. 10 perc pihentetés után megkenjük másodszor is. Azután 40—50 percig pihentetve a kifliket, sütőben szép világosbarnára kisütjük. Töltelék: 20 deka cukrot sziruppá főzünk, hozzáadunk 25 deka áttört gesztenyét, kevés vaniliát és 3 deka vajat.

Gesztenyecsók.

2 tojás felvert habját, 28 deka cukrot, 14 deka áttört gesztenyét, 14 deka tisztitott darált mandulát, kevés vaniliát összekeverünk, zsirozott és lisztezett bádogra csókokat formálunk és sütőben kiszáritjuk. (Sütni nem is kell.)

Gesztenyetorta.

5 tojás felvert habját, 6 sárgáját, 24 deka cukrot, vaniliát, 28 deka áttört gesztenyét összekeverünk és tortalapon, lassu tűznél háromnegyed órát sütjük. Töltelék: 5 deka kikavart vaj, 2 tojás sárgája, 10 deka cukor. Jól összekeverve, a tortát ezzel a krémmel megtöltjük, s azután csokoládéöntettel bevonjuk.

Gesztenyeparfait.

1 kg gesztenyét megfőzünk, megtisztitjuk, áttörjük, 20 deka cukrot fél liter tejjel s a gesztenyével sürüre főzünk. Különböző apróra vagdalt világos cukorgyümölcsöt keverünk bele. Ha kihült, felverünk két és fél deci tejszint, összevegyitjük ezzel a tömeggel, beöntjük a kivizezett formába s erősen sózott, apróra tördelt jég közé tesszük.

Az e heti Dreher-receptek

Felfujt Dreher csokoládéval:

Öröljünk meg 8 deka pörkölt mogyorót s keverjük el ugyanannyi reszelt Dreher csokoládéval, 5 deka teavajjal, 5 tojás sárgájával, 3 deka szitált morzsával és 5 kanál vaniliás cukorral s az 5 tojás habjával. Az egészet kikent formába öntjük s 30 percig gőzöljük. Célszerü a felfujtat utóbb 10—15 percre sütőbe helyezni. 10 deka Dreher porcsokoládét, ¼ liter tejet, egy kanál burgonyalisztet és 3 tojás sárgáját melegvizfürdő felett habossá verünk s a felfujtat e habos mártással tálaljuk.

Trüffel-golyó:

2 tábla (20 deka) Dreher trüffelcsokoládét, 6 deka Dreher kakaóport, 5 deka vajat, 3 deka porcukrot s 1 tojást eldolgozunk s abból 2—2½ cm átmérőjü golyókat formálunk. A golyókat megkenve tojásfehérjével, beszórjuk Dreher csokoládédarával. — A golyók csokoládébarna papirmanchettába kerülnek.

—■—

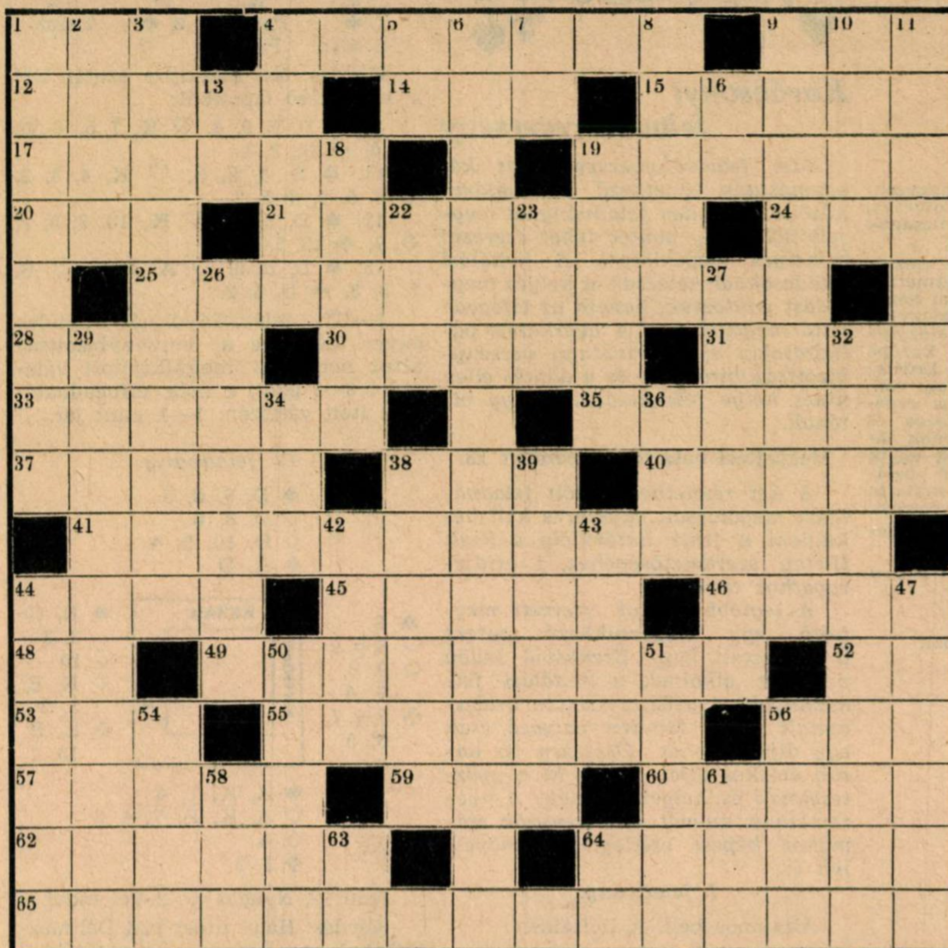
Remegő rózsaszin . . .

Remegő rózsaszin
Harmatos hajnalban,
Részeg rügyek helyén
Friss pártából pattant
Üde rózsabimbó
Első csókja csattant.

Aranyos hajaddal
Játszadozik a nap,
Zümmögő bogarak
Terólad dalolnak.
Meleg mosolyodban
Fürdik a tarka fény;
Pettyes pille pihen
A pipacs peremén.
Szivedet szivemhez
Fonja szines álom,
Az első szerelmem,
Tavaszom, virágom.

Balla Erzsébet.

AZ ELME SPORTJA

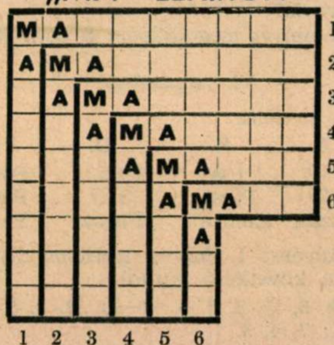
KERESZTREJTVÉNY

Vizszintes sorok: 1. Eső után van faluhelyen. 4. Angol város és tengerifürdő Kent grófságban. 9. Kocsma, mulató. 12. Leszármazó rokon. 14. Igen, angolul. 15. Délfranciaország legnagyobb öble. 17. Ex...... (könyvjel). 19. Lepkelárva. 20. Visszafelé: flu, angolul. 21. Egyetemi katedra. 24. Őserő, világkorszak a gnosztikusok szavával. 25. Az égitestek természettudománya és a fénysugarak vizsgálata. 28. Védelmezni. 30. Művészi női név. 31. Az argon, a nitrogén és a higany vegyjelei. 33. Az afrikai majomkenyérfa közönséges neve. 35. Abesszíniai város a Tana tó vidékén, Starace foglalta el. 37. Férfinév és hangköz. 38. Ékezettel: munkáért jár. 40. Római polihisztor; aki tűvel-cérnával dolgozik. 41. Rákóczi Ferenc vitéz hadvezére, a császáriak Pest főterén lefejezték, hirét a népdal is megőrizte. 44. Nehéz, édes dunántuli bor. 45. Német női név; irógépmárka. 46. A vitriol. 48. ..helló. 49. Szaporodni, a biblia szavával. 52. Skálahang fon. 53. Kocsisszerszám mássalhangzói. 55. Erdély fejedelme, Magyarország választott királya, az ő műve volt a bécsi és zsitvatoroki béke. 56. Y. F. S. 57. Az orosz-japán háboruban a japán hadsereg fővezére. 59. Dunántuli csatorna. 60. A szabadságharc angolszármazásu tábornoka, a temesvári vereség után Törökországba menekült és Kursid pasa néven résztvett az oroszok elleni háboruban. 62. Vegyipari részvénytársaság, részvényeit jegyzik a tőzsdén 64. Igy hivja a nép a villámcsapást. 65. Barnavörös mellű angolfaju, verekedős fajta baromfi.

Függőleges sorok: 1. Atléta. 2. Középolaszországi folyó régi neve. 3. A benzinmotorokban igy hivják a hengernek azt a részét, amelyben a gázelegy elégése történik. 4. ......, holnap ott. 5. R. Y. 6. Sorsüldözött, szegény nemzetiségünk nyerte Rákóczitól ezt a szép nevet. 7. Római pénz és az arzén vegyjele. 8. T-vel: a minisztérium tagja. 9. A kuruc költészetben többször megénekelt bátor és hűséges kuruc vitéz. 10. Öreg asszony. 11. Az Amazonas hatalmas baloldali mellékfolyója. 13. Régi aprópénzünk, röv. 16. Y. R. 18. Fűvágó szerszám. 19. Folytonossági hiány, rés, köz. 22. Nem, olaszul. 23. Visszafelé: számrendszerünk alapszáma. 26. Lakóinak elpuhultságáról hires ógörög városgyarmat Dél-Itáliában. 27. Az egyik legnagyobb angol dominiumbeli. 29. Rákóczi szigoruságáról hires vezére, aki eleinte a fejedelem ellen harcolt. 32. Ilyen itélet a kuria döntése és ilyen egyenlet, amelyben köbös kifejezés is van. 34. A. V. I. 36. Védelmezé. 38. Fejér vármegyei nagyközség. 39. XV. Lajos stilusa. 42. Kötélbilincs. 43. Visszafelé: porció. 44. Tisztitóintézet. 47. Gravirozó iparos. 50. Az oxigén, a bárium és a klór vegyjelei. 51. Hatalmas afrikai folyó. 54. Méltóság. 56. Azonos mássalhangzók. 58. Enyém, olaszul. 61. Unalmassá vált. 63. S-sel: maró folyadék. 64. ..ngólia.

Megfejtésül beküldendők a vizszintes 25, 41 és 65, valamint a függőleges 3, 6 és 9. számu szavak.

„MA" LEXIKON

Meghatározások. Vizszintes: 1. Római epigrammaköltő. 2. Olasz verista operaszerző. 3. A rádiózás megteremtője. 4. Római vezér, Sulla ellenfele. 5. A „Nép barátja" a franсia forradalomban. 6. Klasszikus német iró.

Függőleges: 1. Velencei ázsiakutató a XIII. században. 2. A poroszfrancia háboru francia fővezére, a sedani vesztes. 3. Franciaország erődvonalának tervezője. 4. Portugália utolsó királya. 5. A golyószóró feltalálója. 6. A szocializmus megteremtője.

DOHÁNYOSOK

Kiss, Nagy és Szabó ur dohányosok voltak. Kiszámitották, hogy hárman együtt naponként 60 cigarettát szivnak el. Mégpedig Kiss ur délelőtt a hivatalában kétszer annyit szivott, mint Nagy ur a délelőtti munkája alatt. Kiss ur délutáni cigaretta-adagjának kétszerese egyenlő Nagy ur délután elszivott cigarettáinak háromszorosával. Viszont Nagy ur délután háromszor annyit szivott, mint Szabó ur délelőtt. Szabó ur délután elszivott cigarettáinak háromszorosa egyenlő Nagy ur délelőtt elfüstölt szivarkáinak négyszeresével. Nagy ur délután csak a kétharmadát szivta a Kiss ur által elszivott cigaretták számának.

Mennyit szivtak el naponként együttvéve és pedig külön-külön mennyit délelőttönként és délutánonként?

BETŰREJTVÉNY

Csunya dal

HEGY-REJTVÉNY

1 . . . .
2 . . . .
3 . . . .
4 . . . . .
5 . . . .
6 . . . .
7 . . . .
8 . . . .
9 . . . .
10 . . . .

Az egyes hegységek, illetve hegycsucsok kezdőbetüi 1—10-ig egybeolvasva, az Alpok egyik legszebb hegycsucsának nevét adják.

Meghatározások: 1. Itt ért először szárazföldet Noé bárkája. 2. Dél-Amerika legmagasabb hegycsucsa. 3. Spártai hegység, ahova az ókorban az életképtelen csecsemőket kitették. 4. Nagy-Magyarország legmagasabb hegysége. 5. Európa legmagasabb tűzhányója. 6. Az Erdélyi Havasok zordon hegysége Hunyad vármegye déli részén. 7. Vulkánikus erdélyi erdőboritotta hegység a Maros és Olt között. 8. A mythológiai istenek lakóhelye. 9. A svájci mészkőalpok egyik hegysége a Vierwaldstätteni tó partján. 10. Palesztinai hegy, erről mutatta meg az Ur Mózesnek az Igéret földjét.

Beküldendő az egyes hegyek, valamint az elrejtett hegycsucs neve.

MEGFEJTÉSEK

az 1938 november 27-i számból:

KERESZTREJTVÉNY.

```
ELEKTRODINAMIKA
SIMA ERATO INAL
IRENE PUTTO DUK
KA COSIMA PROBA
E MASINISZTÁK L
SZIT EGE SÁROSI
ÖSMER TRIÁL LIF
KE JOGO SKÁT NŐ
ABL MANET SIDOL
REAGÁL LEG SUND
I MAGYARNYUZO F
KABIN LOHITA HÉ
ÁLE ABIBE ADREM
RÁRÓ AGOGÉ OISE
ANGOLMAGYARBANK
```

Hadvezérek: Moltke, Joffre, Conrad.

Epitősdi: 4. Csónak. 5. A cinkos. 6. Csokonai. 7. Kócosan. 8. Kancsó.

Kas-lépcső: Kaszáspók, Akasztófa, Sokasodik, Farkasvér, Kilukaszt, Kisszakasz, Szélkakas.

A Képes Vasárnap november 27-iki számában megjelent rejtvények helyes megfejtői közül jutalmat kapnak a következők:

Babay László, Mátyásföld, Arany János-utca 43; Bakonyi János, Lakytelek; Benyus Kata, Csillaghegy, Gyula-u. 20; Czakó László, Bp. XII., Mohácsi-utca 18/b I. 12/a; ifj. Csapó Imréné, Nagykőrös, Hargita-ut 1; Ecsedy Tamás, Bp. Logody-u. 37, III. 12; Mándi Farkas József, Bp. XI., Szüret-u. 23; Gyarmati Imréné, Ujpest, Bezerédy-u. 25; Horkay Gyula, Ujkigyós, Beliczey major; Illés Pálné, Bp. IX., Soroksári-ut 24; Kovács Eszter, Kiskunhalas, Kisfaludi-u. 48; Köln Mária, Rákospalota, Peller Imre-utca 77; Nitsch Richárdné, Bp. Tétényi-ut 122; Nyulassy Lajosné, Kisujszállás, Báthory-u. 87; Törs István, Bp. II., Keleti Károly-u. 152; Vas Boldizsár, Miskolc, Urak-utcája 102; Verebély Károlyné, Bp. Szent István-körut 5, III. 10.

AZ ELME SPORTJA MEGFEJTÉSI HATÁRIDEJE dec. 15. (csütörtök) dél. A megfejtéseket és a nyertesek nevét a két hét mulva (december 25.) megjelenő Képes Vasárnapban közöljük. Megfejtések beküldhetők levelezőlapon is. EGY HELYES MEGFEJTÉSSEL is lehet pályázni. Cim: Képes Vasárnap Elmesportja, Budapest, V., Vilmos császár-ut 78. szám.

Karácsonyi feladványverseny

Idei feladványversenyünket két egymásután következő számunkban közöljük. Minden feladványnál megjelöltük, hány pontot lehet szerezni a helyes megoldással. A licitálási feladatoknál nemcsak a helyes megoldást pontozzuk, hanem az elfogadható megoldást is. A beérkezett pályázatokat egy háromtagu versenybizottság birálja el és a döntés ellen nincs helye felszólalásnak vagy vitának.

Megfejtési határidő december 28.

A két részletben közölt feladványok megoldásait egyszerre kell beküldeni a fenti határidőig a Pesti Hirlap szerkesztőségéhez, a bridzsrovathoz cimezve.

A legtöbb pontot szerzett megfejtő egy összecsukható patent bridzsasztalt kap. Ezenkivül külön versenyt alkotnak a licitálási feladványok. A győztes szintén bridzsasztalt nyer. Minden pályázó csak egy dijat kaphat. Összesen tiz darab értékes dijat adunk ki a győzteseknek és helyezetteknek. A nyeremények számát a versenyzők számához képest esetleg még növeljük is.

I. feladvány.

Általános bell. A licitálás:

Ny.	*É.*	*K.*	*D.*
1 ♠	Kontra!	Rekontra!	?

Kérdés: Mit mondjon Dél, ha az alábbi lapok vannak nála:

1. ♠ D, B, 10, 8, ♡ 6, 2, ◇ K, 7, 4, ♣ D, B, 6, 3.
2. ♠ B, 7, 5, 3, 2, ♡ 6, 2, ◇ 8, 7, 3, ♣ D, 6, 2.
3. ♠ 8, 3, 2, ♡ A, 7, 4, ◇ K, 6, 4, ♣ B, 9, 4, 2.
4. ♠ 6, 3, 2, ♡ K, B, 9, 8, 6, 5, 2, ◇ K, 6, ♣ 2.
5. ♠ A, K, ♡ D, 7, ◇ D, B, 6, 3, 2, ♣ 10, 7, 4, 2.
6. ♠ —, ♡ K, 10, 6, 2, ◇ A, 10, 8, 6, 3, ♣ K, B, 5, 4.

II. feladvány.

Általános bell. A licitálás:

D.	*Ny.*	*É.*	*K.*
1 ♡	Kontra!	Passz	Passz

Kérdés: Mit mondjon ezután Dél, ha a lapja a következő:

7. ♠ 6, ♡ A, K, 5, 2, ◇ K, B, 7, 3, ♣ D, 10, 7, 4.
8. ♠ D, 6, ♡ A, K, 5, 3, ◇ D, 8, 3, ♣ K, 10, 8, 4.
9. ♠ 6, ♡ A, K, B, 9, 4, ◇ K, 7, 3, ♣ D, 7, 5, 2.

III. feladvány.

Egyik oldal sincs bellben. A licitálás:

É.	*K.*	*D.*	*Ny.*
1 ♠	Passz	2 ♠	Passz
2 szan	Passz	?	

Kérdés: Mit mondjon ezután Dél a következő lapokból:

10. ♠ D, B, 9, 4, ♡ K, 7, 5, ◇ D, 10, 6, ♣ 10, 8, 3.
11. ♠ D, 8, 5, 3, ♡ K, 4, 3, 2, ◇ 6, 5, 4, ♣ 5, 2.
12. ♠ D, 8, 4, ♡ K, 10, 8, 5, 2, ◇ 7, ♣ 10, 5, 3, 2.
13. ♠ D, B, 9, ♡ A, 10, 4, ◇ B, 7, 5, 3, ♣ D, 4, 2.

I—III. feladványoknál minden egyes kérdésre a versenybizottság által helyesnek megállapitott válaszért 3—3 pont, a még elfogadhatónak itélt válaszért 1—1 pont jár.

IV. feladvány.

♠ D, 9, 6, 5
♡ D, 9, 6
◇ D, 10, 5, 4
♣ A, D

♠ 8
♡ 8, 5, 2
◇ 9, 8, 7, 6
♣ 9, 8, 7, 6, 5

♠ B, 10, 3, 2
♡ 10
◇ K, B, 3, 2
♣ K, B, 10, 4

♠ A, K, 7, 4
♡ A, K, B, 7, 4, 3
◇ A
♣ 3, 2

Adu ♡, Nyugat ♡ 2-vel indul.

Kérdés: Hány ütést tud Dél megjátszani a legjobb ellenjátékkal szemben is és hogyan?

A helyes megoldásért 8 pont jár.

V. feladvány.

Észak: ♠ K, 10, 6, ♡ B, ◇ B, 9, 8, 7, 4, ♣ A, D, 7, 3.
Dél: ♠ 8, 2, ♡ A, 5, 4, ◇ A, K, D 10, 5, 3, ♣ 8, 5.

Dél 5◇-t játszik. Nyugat a ♡ királlyal indult és Kelet kőrt adott rá.

Kérdés: Hogyan játszhatja meg Dél a partit bármilyen elosztás ellenére is?

A helyes megoldásért 5 pont jár.

VI. feladvány.

A licitálás:

É.	*K.*	*D.*	*Ny.*
1 ♡	1 ♠	1 szan	Passz
2 ♡	Passz	3 ♡	Passz
3 szan	Kontra!	Passz	Passz

Kérdés: 1. Mivel inditson Nyugat a következő lapból:

♠ 6, ♡ 8, 6, 5, ◇ D, B, 9, 8, 5, ♣ K, 7, 4, 3.

2. Mivel inditson Nyugat, ha Kelet nem kontrázott?

A helyes válaszokért 4—4 pont jár.

A melléklet kiadásáért dr. KOVÁCS DEZSŐ, a szerkesztésért dr. SZERELEMHEGYI ERVIN felelős. Pesti Hirlap R. T. kiadása, Légrády Testvérek R. T. nyomása. Budapest, V., Vilmos császár-ut 78. Nyomdaigazgató: KERTÉSZ ÁRPÁD.